

รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม
ของมหาวิทยาลัยสงฆ์
THE ORGANIZATIONAL CULTURE MODEL FOR BUDDHIST ETHICAL
EXCELLENCE OF BUDDHIST UNIVERSITY

อัจฉรา ปิยวิทย์ชาติ* ธัชชนันท์ อิศรเดช** นภัทร์ แก้วนาค***
Achara Piyawittayachart, Thatchanan Isaradet, Naphat Kheawnak

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม 2) เพื่อศึกษาคูณลักษณะวัฒนธรรมองค์กรด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 25 รูป/คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 รูป/คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นองค์ประกอบตามลักษณะของข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพมาประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการตีความหมายในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหาเทคนิคกระบวนการวิภาษวิธี มี 4 ลักษณะคือ ลักษณะการยืนยัน ลักษณะปฏิเสธ ลักษณะยอมรับและปฏิเสธ และลักษณะหาข้อสรุปร่วม ซึ่งกระทำไปพร้อมๆ กันตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมองค์กรเป็นค่านิยม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ประเพณี กรอบแนวคิด ธรรมเนียมปฏิบัติ มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรม ของสมาชิก และกลุ่มในองค์กร สมาชิกในองค์กรยึดถือ เป็นแนวทางปฏิบัติ ในการ

* Doctor of Philosophy Program in Public administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Royal Thai Air Force Air War College

ดำเนินการประจำวัน ภายในองค์กร ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม มีแนวคิดปลูกฝังค่านิยมขยายแนวคิดความเป็นเลิศขององค์กรสู่นานาชาติ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่จะนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศพบว่ามีปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความผูกพันและการมีส่วนร่วม การปรับตัวที่เหมาะสมเชิงบูรณาการ การประพฤติปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กรที่เหมาะสม พุทธจริยธรรม เพื่อการประพฤติ การทำงาน และการอยู่ร่วมกันของบุคลากร เป็นหลัก พุทธธรรมในพุทธศาสนา ที่ปรับประยุกต์ใช้กับหลักวิชาการสมัยใหม่ กลายมาเป็นจริยวัตรที่บุคลากรปฏิบัติประจำ ก่อให้เกิดความเชื่อและแนวปฏิบัติ มีการปฏิบัติอยู่ในหลักการของ ศีล สมาธิ ปัญญา

2. คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาซึ่งเป็นค่านิยมของมหาวิทยาลัย คือ มี ศีล สมาธิ ปัญญา ในผู้นำองค์กร เป็นค่านิยมบุคลากรในการทำงานและอยู่ร่วมกัน คุณลักษณะพุทธจริยธรรมระดับพื้นฐานสมาชิกอย่างน้อย มีศีล 5 มีการคิดดีพูดดีทำดีต่อกันในระดับกลางมี กุศลกรรมบถ 10 ระดับสูงคือมีทางสายกลางเพื่ออะไรที่ตึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป คือ มรรคมีองค์ 8 สมาชิกมีการปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม บุคลากรมีความผูกพัน และการอยู่ร่วมกัน บุคลากรมีหลักธรรมการทำงานร่วมกัน องค์กรมีการถ่ายทอด ความเข้มแข็ง วัฒนธรรมสู่ภายนอก หลักธรรมนำการทำงานร่วมกัน ด้วยไตรสิกขา การเกื้อกูลและการเมตตาต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจและความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ความสัมพันธ์ของพุทธจริยธรรม และวัฒนธรรมองค์กร ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ องค์กรการศึกษาเป็นการศึกษาของสงฆ์ จึงมีพุทธจริยธรรมอยู่ข้างในเสมอ พุทธจริยธรรมที่สังเคราะห์มาเป็นแก่นของวัฒนธรรมองค์กร และเป็นวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรการศึกษา โดยมีพุทธจริยธรรม 3 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน ศีล 5 ระดับกลางกุศลกรรมบถ 10 และระดับสูงมรรคมีองค์ 8 ค่านิยมของบุคลากรคือไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อผู้นำองค์กร เพื่อบุคลากร เพื่อการทำงาน ความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม มีความผูกพันและการอยู่ร่วมกันของบุคลากร ด้วยไตรสิกขา การทำงานร่วมกันของบุคลากร ด้วยความเกื้อกูลและเมตตาต่อกัน การถ่ายทอดวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งสู่สังคมภายนอก คุณลักษณะกิจกรรมแบบอย่าง ผู้นำองค์กร ทำให้ดูอยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่างที่ดี มีการปฏิบัติธรรม ของนิสิตทุกระดับ บุคลากรทุกคน เป็นประจำ มหาวิทยาลัยได้ทำบันทึกความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั่วโลก เพื่อการศึกษาพุทธธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ เป็นศูนย์กลางพุทธศึกษานานาชาติ มีการจัดประชุมวิสาขบูชาโลกหลายปีต่อเนื่อง มีการร่วมมือกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดอบรม สัมมนา ความโปร่งใสในองค์กร

คำสำคัญ : รูปแบบ, วัฒนธรรมองค์กร, ความเป็นเลิศ, พุทธจริยธรรม

ABSTRACT

Objectives of this research were 1. To study the concept, theory and the Buddhadhamma that promote organizational culture enhancing Buddhist ethical excellence 2. To study the characteristics of organizational culture that promote the Buddhist ethical excellence of Buddhist University and 3. To propose the organizational cultural model for Buddhist ethical excellence of Buddhist University.

Research methodology was the qualitative method, collecting data from 25 key informants, purposefully selected with structured in-depth-interview by in-depth-interviewing Data were also collected from 9 participants in focus group discussion. Data from document, interview and related research were analyzed for empirical evidence. Data from key informants and participants in focus group discussion were analyzed according to critical methods consisting of 4 means; confirmation, denial, accept-reject and integrated data collection which were conducted altogether along with the research conduction.

Findings were as follows:

1. Concepts, theory and Buddhadhamma that promote the organizational culture for Buddhist ethical excellence were that organizational culture was the value, norm, faith, tradition, concept and custom that were influential on behavior of members and groups in the organizations and the norm that members hold on to practice in daily life directly and indirectly. The values that members of the organizations promote culture for Buddhist ethical excellence into international organization. Cultural factors of Buddhist University promoting Buddhist ethical excellence consisted of 4 factors. They were; obligation and participation, appropriately integrated adaptation, regularly Dhamma practice, appropriate vision and mission. Buddhist ethics for behavior, working and living together of organizational members were the Buddhadhamma that have been applied with modern principles and become the ethical practice of personnel inducing faith and practical guideline that could be concluded in the principle of Sila, precepts, Samadhi, concentration and Panna, wisdom.

2. Buddhist ethical characteristics of Buddhist University were that members abided by the University values. The members had Sila, Samadhi and Panna. The leaders had values leading the personnel to work and live together. The basic Buddhist ethics were that the members should process 10 virtual acts, the high virtue was eightfold path. Members practiced Dhamma that was integrated

with modern science regularly for Buddhist ethical excellence. Personnel had obligation, co-existence, principles for working together. Organization transferred strength, working together culture by Tisikkha, loving kindness that are the organizational culture of Mahachulalongkornrajavidyalaya with 4 missions; producing graduates with ethics and wisdom, research and development, human resource development, academic and Buddhism development, academic service to the society to disseminate Buddhism, mental, arts and culture reservation for Thais to be proud of being Thais and to use native and folk wisdom as the core base for effective national development .

3. The model of organizational culture for Buddhist ethical excellence of Buddhist University was that since the organization is the Buddhist University, the ethics and virtues are always components inside the organization. Buddhist ethics that can be synthesized into organizational culture based on Buddhadhamma in 3 layers; the basic layer is five precepts, middle layer is Gusalakammappadha 10, the virtual action, the high layer is eightfold path. The personnel value was Tisikkha; Sila, Samadhi and Panna for leaders, personnel, work, Buddhist ethical excellence, obligations, working together by Tisikkha, and to disseminate the organizational culture to the outside organization. Model activities of organizational leaders were by setting the good examples. Students at all levels and personnel practiced Dhamma regularly. The University has signed the memorandum of understanding (MOU) with many educational institutes to study Buddhism. Mahachulalongkornrajavidyalaya is international Buddhism center, hosting the international day of Vesak continuously for many years and cooperates with National Corruption Prevention to train, seminar and to create the transparency in the organizations.

Keywords : Model, Organizational, Culture, Buddhist Ethical

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ หนึ่งในสองแห่งของประเทศไทย ฝ่ายมหานิกายและเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540,2540) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถือกำเนิดจาก "มหาธาตุวิทยาลัย" ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อตั้งขึ้นภายในวัดมหาธาตุฯ เมื่อปี พ.ศ. 2432 ก่อนที่

จะพระราชทานนามใหม่ว่า "มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" เมื่อคราวทรงสถาปนาอาคารสังฆิกเสนาสน์ราชวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ ในปี พ.ศ. 2439 โดยทรงตั้งพระทัยจะให้ป็นวิทยาลัยการศึกษาชั้นสูงของพระสงฆ์ แต่การดำเนินงานของวิทยาลัยได้เริ่มต้นอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. 2490 โดยพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานทตเถร) และมีการดำเนินงานมาตามลำดับจนได้รับการยกฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในปี พ.ศ. 2540 ตามความในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 อธิการบดีคนปัจจุบัน คือ พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) ศ.ดร. เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และเป็นมหาวิทยาลัยศูนย์กลางการศึกษาด้านพุทธศาสตร์ที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทย มีการตั้งวิทยาเขต, วิทยาลัยสงฆ์, ศูนย์วิทยบริการ และห้องเรียน กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ปัจจุบันเปิดการเรียนการสอนใน 5 คณะ ครอบคลุมทั้งระดับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตจนถึงปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรนานาชาติและภาษาอังกฤษ รวมทั้งสิ้น 33 สาขาวิชา อีกทั้งยังได้จัดตั้งสถาบันวิจัยขึ้นภายในมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการวิจัยในด้านพุทธศาสตร์ประยุกต์ด้วย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในมุมมองของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มององค์กรเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรและเป็นสถาบันต้นแบบทางด้านจริยธรรม มีการจัดการศึกษาและผลิตบุคลากรที่ผ่านการอบรมด้านจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาพร้อมกับหลักการทางจริยธรรมที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ ความเป็นเลิศขององค์กรด้านจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษา ค้นหารูปแบบทางจริยธรรมที่นำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กร เป็นต้นแบบให้สถาบันทางการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาศึกษา นำไปปรับประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตนเอง จริยธรรมสะท้อนองค์กรที่มีความโปร่งใส มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บนพื้นฐานความถูกต้อง งดงาม นำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กรด้านต่าง ๆ การขาดแคลนทางจริยธรรม ปัจจุบันสังคมไม่ยอมรับในความเป็นเลิศแม้ผลการปฏิบัติงานจะมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สนองตอบความต้องการของสังคมได้ หากขาดซึ่งจริยธรรมอันดีงามขององค์กร การยอมรับความเป็นเลิศขององค์กรก็ไม่อาจที่จะเกิดขึ้นได้ หลายองค์กรในสังคมไทยต่างแสวงหาแนวทางการปฏิบัติที่สะท้อนจริยธรรมอันดีงามขององค์กร นำไปสู่การค้นหายุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ที่เป็นต้นแบบขององค์กรที่มีภาพลักษณ์ความดีงาม เป็นต้นแบบของสังคมจากอดีตถึงปัจจุบัน แบบแผนหรือวิถีชีวิตขององค์กรที่เข้มแข็งสำหรับนำเสนอต่อสาธารณชน จริยธรรมองค์กรเป็นต้นแบบตามภาพลักษณ์องค์กรที่มีบุคลากรที่เป็นพระสงฆ์และคฤหัสถ์ ยังขาดการนำเสนอจริยธรรมต้นแบบ ในการอยู่ร่วมกัน สิ่งแวดล้อมที่ล้อมรอบตัวสมาชิกแต่ละคนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้ (สำนักพัฒนาระบบบริหาร, 2557 ส่งผลให้ขาดความสามัคคีของสมาชิกในองค์กร และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรจะลดลง ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องอาศัยจริยธรรมต้นแบบ ผลักดันให้เกิดการยอมรับในมาตรฐานสากล โดยนำมายึดถือปฏิบัติจนเกิดเป็นระบบความเข้าใจร่วมกัน (Shared Meaning) ระหว่างสมาชิกของกิจการ กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีมาตรฐานที่ทรงคุณค่าให้สมาชิกในองค์กรร่วมกันยึดถือ และต่างก็มีความเข้าใจกันดี โดยเน้นที่บทบาทหน้าที่

งาน บทบาทอิสระเฉพาะตัวบุคคลและเน้นการเป็นผู้นำ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารในแต่ละหน่วยงาน และปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ในการสร้างแบบแผนทางการกระทำอย่างเป็นระบบ จนเกิดความเข้าใจร่วมกันเป็นรากฐานที่กำหนดทัศนคติและพฤติกรรมในองค์กร และเป็นแบบอย่างที่ดีกระจายสู่สังคม

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบวัฒนธรรมองค์กร เพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้มีรูปแบบที่ชัดเจน และมีความเป็นเลิศขององค์กร ในการยึดถือร่วมกันของบุคลากรในองค์กร สร้างหรือมีความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ แนวทางปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร และนำเสนอลักษณะและวิธีการทางจริยธรรมขององค์กร ที่สามารถนำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์ สหพันธงานที่โดดเด่นเป็นมาตรฐานร่วมกันตามหลักจริยธรรมทางพุทธศาสนา องค์กรสีขาวมีการปฏิบัติงานร่วมกันบนพื้นฐานความดีงามทางวัฒนธรรมและก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาคูณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 25/รูป คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยรวมทั้งหมด 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2) แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

4. ผลการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับ วัฒนธรรมองค์กร องค์กรแห่งความเป็นเลิศ และพุทธจริยธรรม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

วัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความผูกพันกับงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการเรียนรู้ทั้งที่องค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้มากำหนดเป็นค่านิยมร่วมจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็นหนึ่งขององค์กร โดยกำหนดเป็นสัญลักษณ์หรือ พฤติกรรมร่วมที่แสดงออกเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการขององค์กร สามารถแบ่งแนวความคิดออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะมีแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมองค์กร มีลักษณะเป็นเอกภาพ ที่มีความเชื่อของกลุ่มที่เป็นเอกฉันท์ อีกกลุ่มมีมุมมองว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความหลากหลาย หากความเป็นเอกภาพภายในกลุ่มไม่ได้ง่าย

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศ

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศนั้น สมาชิกในองค์กรมีแนวคิด แนวปฏิบัติงานร่วมกัน มีลักษณะแตกต่างกัน สามารถปฏิบัติในองค์กรได้ โดยตัวสมาชิกพิจารณาประกอบการปรับใช้ เกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ ความสามารถต่อการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ๆ ได้ เป็นองค์กรที่มีความสามารถสร้างผลงานประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหา ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและผู้บริหารร่วมกันปฏิบัติงาน มีความผูกพันกัน มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานทิศทางเดียวกัน ผลการปฏิบัติงานมีความสิ้นไหลของข้อมูลในองค์กรอย่างเป็นระบบ ก่อเกิดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ดี องค์กรแห่งความเป็นเลิศเป็นระบบการปฏิบัติงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงานตามเป้าหมายขององค์กร มีการมอบหมายงานให้แก่สมาชิกตามความรู้ความสามารถ โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานขององค์กรเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน รู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี มีเทคนิคใช้แก้ปัญหาได้ และขั้นตอนนำองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ คือ มีรากฐานที่มั่นคง มีวัฒนธรรมร่วมกันที่เน้นด้านการเรียนรู้ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มุ่งผลงานสูงควบคุมความไว้วางใจกัน มีระบบการสร้างและสะสมความรู้เชื่อมโยงตัวชี้วัดต่างๆ มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น มีการบูรณาการตั้งแต่วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ ตัวบุคลากร ทั้งเป้าหมายขององค์กร และ เป้าหมายของบุคคล มีการบริหารงานที่เป็นการสร้างคุณค่าที่ดีให้กับสังคม ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

พุทธจริยธรรม

จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติที่อบรมกริยา และปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม จริยธรรมเป็นความสำนึกของบุคคลในเรื่องความดีความชั่ว ความถูกต้องความผิดความยุติธรรมและไม่ยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณลักษณะประการใดประการหนึ่ง คือลักษณะที่สังคมต้องการให้มีในสมาชิกของสังคมนั้นๆ เป็นการกระทำที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน ผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่งเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็น การกระทำที่สังคมลงโทษพยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นๆ ส่วนมากจะรู้สึกว่าเป็นการ

กระทำที่ไม่ถูกต้องไม่สมควร พุทธเมื่อรวมกับคำว่าจริยธรรม คือระบบความประพฤติปฏิบัติที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจริงของธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นไปเพื่อบรรลุประโยชน์ที่พึงมุ่งหมายของชีวิตและอำนวยให้เกิดสภาพชีวิต สภาพสังคมที่เกื้อกูลแก่การบรรลุจุดหมายเช่นนั้น พุทธให้สั้นอีกหน่อยว่าแนวทางการดำเนินชีวิตอิงสังขธรรมเพื่อบรรลุประโยชน์ที่พึงมุ่งหมายของชีวิต และสร้างสรรค์สภาพชีวิตที่เกื้อกูลแก่การบรรลุจุดหมาย เช่นนั้นพุทธจริยธรรมจึงมีความหมายว่าเป็นระบบการดำเนินชีวิตที่ดีงาม หรือระบบการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทั้งหมดของพระพุทธศาสนา เพื่อให้บรรลุจุดหมายคือความสุขในการดำเนินชีวิต สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยการครองชีวิตที่ประเสริฐมี คุณธรรมในจิตใจรู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีงามถูกหรือผิดควรหรือไม่ควรตลอดจนพัฒนาตนเองตามแนวทางของพระพุทธศาสนา จนบรรลุความสุขในระดับต่างๆ ตั้งแต่ความสุขขั้นพื้นฐานจนเข้าถึงการบรรลุความสุขขั้นสุดท้ายที่เรียกว่าความสุขในนิพพาน

2. คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์มีบุคลากรทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์ สังเกตได้จากการปฏิบัติเป็นประจำแบบอัตโนมัติของบุคลากรภายในองค์กร เช่น การสวดมนต์ก่อนการทำกิจกรรมประชุม การจัดการเรียนการสอน สมาชิกภายในองค์กรต้องมีการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน อันเป็นจริยธรรมที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติร่วมกัน อ่อนน้อมต่อพระรัตนตรัย การปฏิบัติตนตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย การเซ็นชื่อเข้าปฏิบัติงาน การเซ็นชื่อเข้าเรียน รวมถึงการปฏิบัติตามหลักการของพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการไตรสิกขา เช่น การปฏิบัติตามหลักการของศีล การกำหนดสัทธิระหว่างปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดให้บุคลากรโดยเฉพาะนิสิตทุกระดับต้องผ่านการปฏิบัติวิปัสสนา ตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคนี้ บุคลากรมีมีค่านิยมการพัฒนาตนเองรองรับการเติบโตขององค์กร การมุ่งสู่เวทีการแข่งขันทางการศึกษาอื่น ๆ การพัฒนาบุคลากรผลผลิตได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น และเปิดรับบุคลากรจากภายนอกเข้ามาช่วยจัดการศึกษา บุคลากรมีการเดินทางไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ องค์กรความรู้ใหม่ๆ ถูกนำมาสร้างและพัฒนาองค์กรก่อให้เกิดแนวปฏิบัติภายในองค์กรที่แตกต่างกัน แม้อยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเหมือนกัน สภาพภายในและภายนอกองค์กรที่ปรับเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อมายังค่านิยม แนวปฏิบัติอันเป็นค่านิยมและบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกขององค์กร

ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

วัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม เป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธที่มีการบูรณาการระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักการที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ โดยเฉพาะหลักพุทธจริยธรรมแบบที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบพุทธจริยาพัฒนาตนและสร้าง

ประโยชน์ให้แก่สังคมโลก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์มีวัฒนธรรมองค์กรได้จากการศึกษา อบรม ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ นำหลักพุทธธรรมมาปรับประยุกต์ใช้กับกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่หน่วยงานภายนอกกำหนดขึ้น หลักพุทธจริยาที่นำมาใช้กับองค์กรแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ หลักพุทธจริยาที่ใช้เฉพาะบุคคล ได้แก่ หลักศีล โดยแบ่งเป็น ศีลของพระภิกษุผู้เป็นสมาชิกในองค์กรกับศีล 5 ของคฤหัสถ์ผู้เป็นสมาชิกในองค์กร หลักกุศลกรรมบถ 10 เป็นหลักที่นำหลักเมตตา ความต้องการ ความผูกพันระหว่างสมาชิกในองค์กรมาใช้ควบคู่กับเครื่องมือสำคัญ คือ หลักมัชฌิมาปฏิปทา (มรรคมีองค์ 8) ซึ่งเป็นแนวทางทางสายกลางที่ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดความผ่อนคลายทางความคิด และวิธีปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเห็นต่างในองค์กร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3. รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นกระบวนการวัฒนธรรมองค์กรสำหรับให้สมาชิกปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยวัฒนธรรมตามหลักไตรสิกขา พระพุทธศาสนามีหลักปฏิบัติสร้างคนให้มีศีลธรรม เป็นวัฒนธรรมอันดีเมื่ออยู่ร่วมกัน ผ่านกระบวนการขัดเกลาอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติตามหลัก ไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้นำหลักไตรสิกขามาสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร แบบบูรณาการณแฝงอยู่ในนโยบาย แผนงาน กิจกรรม นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กร จริยธรรมขององค์กรที่สมาชิกภายในองค์กรต้องปฏิบัติตาม โดยกระบวนการไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา ก่อให้เกิดความเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคคลากร สร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนาส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้อง เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์สะท้อนวัฒนธรรมองค์กร มหาวิทยาลัยสงฆ์

5. อภิปรายผล

1. แนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม

วัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์

วัฒนธรรมองค์กรได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความผูกพันกับงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้มากำหนดเป็นค่านิยมร่วม จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็นหนึ่งขององค์กร โดยกำหนดเป็นสัญลักษณ์หรือ พฤติกรรมร่วมที่

แสดงออกเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กร เป็นความเชื่อ หรือค่านิยม หรือสมมติฐานที่มีร่วมกันในองค์กร ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม หรือในองค์กร เป็นสิ่งที่ร่วมกันระหว่างสมาชิกของกลุ่มสังคม ซึ่งเราสามารถเรียนรู้ สร้างขึ้น และถ่ายทอดไปยังคนอื่นๆ ได้ โดยมีส่วนที่เป็นวัตถุและสัญลักษณ์ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2546) สามารถแบ่งแนวความคิดออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะมีแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมองค์กร มีลักษณะเป็นเอกภาพ ที่มีความเชื่อของกลุ่มที่เป็นเอกฉันท์ อีกกลุ่มมีมุมมองว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความหลากหลาย หากความเป็นเอกภาพภายในกลุ่มไม่ได้ง่าย จึงนำ Contingency Approach มาใช้ให้เหมาะสมในองค์กรแต่ละประเภท มีการแบ่งรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรออกเป็น 4 รูปแบบ คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งเน้นความสัมพันธ์ ที่ให้ความสำคัญแก่พนักงาน มากกว่างาน วัฒนธรรมแบบราชการ มีโครงสร้างหลายระดับ กระบวนการทำงานมีหลายขั้นตอน เป็นทางการสูง กฎระเบียบมีจำนวนมาก และมีการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน วัฒนธรรมแบบมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ความเป็นผู้ประกอบการ และริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม พนักงานผูกพันกันด้วยการทดลอง วัฒนธรรมแบบการตลาด เชื่อว่าพนักงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการได้ และทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ จึงให้ความสำคัญแก่ผลลัพธ์จากการทำงาน โดยแข่งขันกัน มีผู้นำเป็นผู้ขับเคลื่อน

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยสงขล

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศนั้น สมาชิกในองค์กรมีแนวคิด แนวปฏิบัติงานร่วมกัน มีลักษณะแตกต่างกัน สามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ โดยตัวสมาชิกพิจารณาประกอบการปรับใช้ เกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ ความสามารถต่อการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ๆ ได้ เป็นองค์กรที่มีความสามารถสร้างผลงานประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหา ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและผู้บริหารร่วมกันปฏิบัติงาน มีความผูกพันกัน มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานทิศทางเดียวกัน ผลการปฏิบัติงานมีความลื่นไหลของข้อมูลในองค์กรอย่างเป็นระบบ ก่อเกิดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ดี องค์กรแห่งความเป็นเลิศเป็นระบบการปฏิบัติงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงานตามเป้าหมายขององค์กร มีการมอบหมายงานให้แก่สมาชิกตามความรู้ความสามารถ โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานขององค์กรเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน รู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี มีเทคนิคใช้แก้ปัญหาได้ และขั้นตอนนำองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ คือ มีรากฐานที่มั่นคง มีวัฒนธรรมร่วมกันที่เน้นด้านการเรียนรู้ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มุ่งผลงานสูงควบคุมความไว้วางใจกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Sentell กล่าวว่า ระบบการทำงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงานว่า การมอบหมายงานให้กับบุคคล พื้นฐานสำคัญในการทำงาน และรู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี และมีเทคนิคที่จะใช้ในการแก้ปัญหาได้ ความหมายของความเป็นเลิศขององค์กร หมายถึงองค์กรที่มี

สมรรถนะในการบริหารจัดการ มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ บริการและผลผลิตขององค์กรมีคุณภาพและมาตรฐานสนองความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้บริโภคมีเกณฑ์ (Sentell, G.D., 1994)

พุทธจริยธรรม

จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติที่อบรมกริยา และปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม จริยธรรมเป็นความสำนึกของบุคคลในเรื่องความดีความชั่ว ความถูกต้องความผิด ความยุติธรรมและไม่ยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณลักษณะประการใดประการหนึ่ง คือลักษณะที่สังคมต้องการให้มีในสมาชิกของสังคมนั้นๆ เป็นการกระทำที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน ผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่งเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้นเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ พยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นๆ ส่วนมากจะรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่สมควร พุทธ เมื่อรวมกับคำว่า จริยธรรม คือระบบความประพฤติปฏิบัติที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจริงของธรรมชาติเป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับ เยาวรินทร์ ศรีชัยนันท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กร ในการสร้างเครือข่ายและการพัฒนาเชิงจริยธรรมของกรมสรรพากร กระทรวงการคลังพบว่า การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เชิงจริยธรรมในบุคลากร มีความรับผิดชอบต่องานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ต่อผู้บังคับบัญชาต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา (เยาวรินทร์ ศรีชัยนันท์, 2553) สอดคล้องกับ Patterson ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย The University of Southern Mississippi โดยใช้กรอบการศึกษา วัฒนธรรมของ คูก และลาฟเฟอร์ดี (วัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์ วัฒนธรรมแบบป้องกันเชิงรับ และวัฒนธรรมแบบป้องกันเชิงรุก) พบว่า ผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์อย่างมาก โดยวัฒนธรรมเฉพาะบางประเภทจะทำให้เกิดผลงานเฉพาะขึ้นมา ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยอื่นๆ ว่า วัฒนธรรมส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์กร

2. คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์มีบุคลากรทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์ สังเกตได้จากการปฏิบัติเป็นประจำแบบอัตโนมัติของบุคลากรภายในองค์กร เช่น การสวดมนต์ก่อนการทำกิจกรรมประชุม การจัดการเรียนการสอน สมาชิกภายในองค์กรต้องมีการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน อันเป็นจริยธรรมที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติร่วมกัน อ่อนน้อมต่อพระรัตนตรัย การปฏิบัติตนตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย การเซ็นชื่อเข้าปฏิบัติงาน การเซ็นชื่อเข้าเรียน รวมถึงการปฏิบัติตน

ตามหลักการของพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการไตรสิกขา สอดคล้องกับ ปิยานุช ช่างเหล็ก และกฤษ จรินโท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของร้านอาหารในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อการจัดการความรู้วัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อการจัดการความรู้ที่มากที่สุดคือ วัฒนธรรมแบบเน้นการเปลี่ยนแปลง กับวัฒนธรรมแบบเน้นการมีส่วนร่วม เป็นวัฒนธรรมหลักที่สามารถเอื้อต่อการจัดการความรู้โดยตรง การจัดการความรู้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา งานพัฒนาคนและพัฒนาองค์กร ทำให้บุคลากรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดประสบการณ์ ผ่านการจัดเก็บและถ่ายโอนความรู้ที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานที่ดีเมื่อ บุคลากรมีการปฏิบัติงานที่ดีก็ย่อมส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรดียิ่งขึ้นตามไปด้วย (ปิยานุช ช่างเหล็ก และกฤษ จรินโท, 2551)

ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

วัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม เป็นรูปแบบการบริหารจัดการ องค์กรเชิงพุทธที่มีการบูรณาการระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักการที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ โดยเฉพาะหลักพุทธจริยาตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบพุทธจริยา พัฒนาตนและสร้าง ประโยชน์ให้แก่สังคมโลก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ มี วัฒนธรรมองค์กรได้จากการศึกษา อบรม ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ นำหลักพุทธธรรมมาปรับ ประยุกต์ใช้กับกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่หน่วยงานภายนอกกำหนดขึ้น หลักพุทธจริยาที่ นำมาใช้กับองค์กรแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ หลักพุทธจริยาที่ใช้เฉพาะบุคคล ได้แก่ หลักศีล โดย แบ่งเป็น ศีลของพระภิกษุผู้เป็นสมาชิกในองค์กรกับศีล 5 ของคฤหัสถ์ผู้เป็นสมาชิกในองค์กร หลัก กุศลกรรมบถ 10 เป็นหลักที่นำหลักเมตตา ความต้องการ ความผูกพันระหว่างสมาชิกในองค์กรมา ใช้ควบคู่กับเครื่องมือสำคัญ คือ หลักมัชฌิมาปฏิปทา (มรรคมืองค์ 8) ซึ่งเป็นแนวทางทางสายกลาง ที่ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดความผ่อนคลายทางความคิด และวิธี ปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเห็นต่างในองค์กร สอดคล้องกับ พระวิมาน คมภีรปญโญ (ตรีภมล) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ศีล 5 ในฐานะเป็นรากฐานของสันติภาพ พบว่านักปฏิบัติทาง สังคมจะมองว่าสันติภาพเป็นภาวะที่ไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางตรง ทางอ้อม ทางโครงสร้างและทาง วัฒนธรรม การสร้างสันติภาพทำได้โดยการควบคุมกิเลสภายในของแต่ละบุคคล การไม่ก่อความ รุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม การควบคุมพฤติกรรมด้วยการใช้ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ทางสังคม การปรับโครงสร้างและค่านิยมเพื่อไม่ให้เอื้อหรือส่งเสริมการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ (พระวิมาน คมภีรปญโญ (ตรีภมล), 2556)

3. รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์
รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็น
กระบวนการวัฒนธรรมองค์กรสำหรับให้สมาชิกปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยวัฒนธรรมตามหลักไตรสิกขา
พระพุทธศาสนามีหลักปฏิบัติสร้างคนให้มีศีลธรรม เป็นวัฒนธรรมอันดีเมื่ออยู่ร่วมกัน ผ่าน
กระบวนการขัดเกลาอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติตามหลัก ไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ
และปัญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้นำหลักไตรสิกขามาสร้างและปลูกฝัง
วัฒนธรรมองค์กร แบบบูรณาการณแฝงอยู่ในนโยบาย แผนงาน กิจกรรม นำไปสู่การสร้าง
วัฒนธรรมองค์กร จริยธรรมขององค์กรที่สมาชิกภายในองค์กรต้องปฏิบัติตาม โดยกระบวนการ
ไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา สอดคล้องกับ คັນสนีย์ ชุมพลปัญชร ได้ศึกษาวิจัย
เรื่อง จริยธรรมทางธุรกิจของผู้บริหารที่มีต่อพนักงานในมุมมองทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย
พบว่า ธุรกิจและสังคมต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหาร
คือ การประพฤติถูกต้อง ดึงงาม สังคมยอมรับและเกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม โดยผู้บริหารต้องมี
จริยธรรมทั้งระดับความคิดและการปฏิบัติตามหน้าที่ที่รับผิดชอบเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร
(คັນสนีย์ ชุมพลปัญชร, 2555)

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างพุทธจริยธรรมกับ
วัฒนธรรมองค์กร กำหนดนโยบายในเชิงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้วยพุทธจริยธรรม
- 2) ควรให้บุคลากรทุกระดับมีหลักไตรสิกขา ทั้งระดับพื้นฐาน ระดับกลาง ระดับสูง
เพื่อให้เกิดบุคลากรต้นแบบ เพื่อสร้างค่านิยม และเพื่อการอยู่ร่วมกัน
- 3) ควรมีนโยบายเพื่อสร้างความเป็นเลิศโดยใช้หลักพุทธจริยธรรมทั้ง 3 ระดับ เพื่อ
สร้างความผูกพันของคนในองค์กร เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และก็เพื่อการถ่ายทอดสู่
ภายนอก

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) บุคลากรควรปฏิบัติตามหลักศีล 5 กุศลกรรมบถ 10 มรรคมีองค์ 8 ให้เกิดการสร้าง
เอกลักษณ์ความเป็นเลิศทางพุทธจริยาในภาพรวมของมหาวิทยาลัยสงฆ์
- 2) บุคลากรในสายงานควรปฏิบัติตามค่านิยมของมหาวิทยาลัยคือหลักไตรสิกขา คือ
ศีล สมาธิ ปัญญา ในการทำงานร่วมกันของบุคลากร ด้วยความเกื้อกูลและเมตตาต่อกัน ซึ่งเป็นการ
พัฒนาองค์กรมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางพุทธจริยา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การใช้หลักศีลพัฒนาองค์กรที่มีต่อผลการปฏิบัติงานประสิทธิภาพสูง
- 2) ไตรสิกขา กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นเลิศ

References

- Achara Lortakul. (2559). Competency Development of State University Staff. *MCU Journal of Social Sciences*, 6(1). 183-196.
- Patterson, J.P. (1986). Guiding Beliefs of Our School District. in *Productive School Systems for a No rational World* 50(51). Arlington, Va : Association for Supervision.
- Phraviman Kampeerapanyo (Triakamon). (2556). *Analytical Study of Five Precepts as for the Foundation of Peace* (Doctor of Buddhism Thesis) Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Sentell, G.D., Fast. (1994). *Focused & Flexible: Bold New Imperatives For The High Performance Organization*, Michigan : Pressmark International.
- Tippawan Lorsuwannarat. (2546). *New Organization Theories*. Bangkok: D,K.Printing World Ltd.
- Yaowarin Srichainant. (2553). *Organizational Culture: Network Creation and Ethical Development of Revenue Department, Ministry of Finance* (Doctor of Philosophy Thesis) Graduate School, Mahasarakam University

กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจ
ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
STRATEGIES FOR COMMUNITY AND POLICE COOPERATION
ON CRIME PREVENTION AND SUPPRESSION IN THE NORTHEASTERN OF
THAILAND

ธีร์รัฐ ทิพย์พนนท์* กฤษ เพิ่มทันจิตต์** อิชชนันท์ อิศรเดช*** ยุทธนา ปราณีต****
Teerad Tipnoppanon, Grit Permtanjit Thatchanan Isaradet, Yuttana Praneet

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อนำเสนอกกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูป/คน กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสอบถามประชาชนในชุมชนที่มี

* Doctor of Philosophy Program in Public administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

**** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน จากจำนวนประชากร 670,371 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนยังไม่เชื่อมั่นในระบบการทำงานของตำรวจเท่าที่ควร ยังขาดความไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดความจริงจังในการแก้ปัญหา และยังไม่เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถปกป้องคุ้มครองประชาชนผู้ให้ข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่ได้

2) หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติงานในพื้นที่จะต้องปรับโครงสร้างการปฏิบัติงาน ในลักษณะของการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงและทั่วถึง ต้องปรับกลยุทธ์ในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับชุมชน มีมาตรการที่รัดกุม สามารถสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจได้อย่างชัดเจน นำข้อมูลจุดเสี่ยงจุดอันตรายจากชุมชนมาพิจารณาวางแผนการปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาต้องเข้ามาควบคุมกำกับดูแล ต้องนำระบบการปฏิบัติงาน รวมถึงมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสม มาช่วยในการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับชุมชน ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเป็นผู้ที่เสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน มีบุคลิกลักษณะที่เป็นมิตร ไม่พูดจาตู่ถูกประชาชน พร้อมรับข้อร้องเรียนหรือปัญหาในชุมชนไปแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ต้องมีทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างทันที่วงที่มีรูปแบบการทำงานที่เป็นมืออาชีพ มีการศึกษาทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อนำมากำหนดรูปแบบที่เหมาะสม มีค่านิยมร่วมหรือเจตคติร่วมกันในการปฏิบัติงาน ยึดมั่นในอุดมคติของตำรวจ และยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียม

3) กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 1) การตั้งจุดตรวจจุดสกัดอาชญากรรม
- 2) การเสนอโครงการ/กิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรม
- 3) การเฝ้าระวังอาชญากรรมโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิด
- 4) การฝึกปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 5) การแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรม
- 6) การเสริมสร้างความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม
- 7) การร่วมสนับสนุนกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ความร่วมมือ, การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study cooperation conditions and problems concerning with the community and police on crime prevention and suppression in the Northeastern region, 2) to analyze Buddhism and management principles which are related factors of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region and 3) to identify strategies of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region. The methodology of this research was the mixed methods Research, the qualitative research and quantitative researches. The qualitative research included the in-depth interviewing of 30 key informants in the Northeastern region interview and focus group discussion of 10 experts. The quantitative research used survey research by a sample of explores 400 people from 670,371 people in the Northeastern region questionnaires of

The research findings were summarized as follows:

Firstly, the conditions and problems of the community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region in the present were at the moderate level. The people had unconfident to the police activities and distrusted the police, lack of sincerity in fix the problem and didn't believe that the police could protect the people who contribute the drug clue in areas.

Secondly, the Buddhism and management principles which were related factors of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region, required (1) operation restructuring in order to take the contribute, convenience, advise, truly and thoroughly benefit to the community, (2) strategies adjust in order to take the trust of the community, the concise measures, the good apparent communications and the risk and dangerous area information's to set up the action plan under controlling of the commander, (3) operation systems and the properly measures for crime prevention together with the community, (4) staff personality in order to sacrifice in operates for the community, friendly, doesn't

insulted, get the community complaints and problems to seriously and continuously solving, (5) operation skills in order to set up the community confidence of promptly crimes solving, (6) professional style in order to understand the environment in order to set up the appropriate style, and (7) shared values in order to take attitudes together in operation, adhere the Ideals of the police, adhere the King's conception in sufficient economy, and equality operate to the people.

Finally, The strategies of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region are 1) setting up the check points to crime extraction, 2) presenting the crime prevention projects and activities, 3) preventing the crimes by install CCTV, 4) practicing together with the police, 5) Informing the crime clues 6) strengthening the crime prevention knowledge, and 7) supporting the police activities.

Keyword: Strategies, Cooperation, Crime Prevention and Suppression.

1. บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ดังนี้ ประการแรก ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย ความคิดอ่านช้า ความจำเสื่อม ขาดสติ และเสียชีวิตในที่สุด ประการที่สอง ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ทำให้สูญเสียเงินทองเป็นจำนวนมากสำหรับการซื้อขายเสพติดมาเสพออย่างไม่มีที่สิ้นสุด และประการสุดท้ายผลกระทบต่อด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรม และในสภาพความเป็นจริงผู้ติดยาเสพติดไม่มีผู้ใดคบค้าหรือร่วมสมาคมด้วย เป็นจุดเริ่มต้นของการประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจากความร้ายแรงของยาเสพติดมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ หากประชากรติดยาเสพติดจำนวนมาก ประเทศชาติก็จะอ่อนแอ เศรษฐกิจเสียหาย และมีปัญหาสังคมต่างๆ อีกมากมาย

ขณะที่สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ปรากฏความเคลื่อนไหวของกลุ่มนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ใน สปป.ลาว ร่วมมือกับกลุ่มคิงส์โรมัน และเจ้าหน้าที่ของ สปป.ลาว ลักลอบลำเลียงยาเสพติดหลายประเภทจำนวนมากเข้าพักในพื้นที่แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว เพื่อเตรียมลักลอบนำเข้าไทย และลักลอบขายในประเทศเพื่อนบ้านและนอกภูมิภาค นอกจากนี้ ยังพบว่า การลักลอบนำยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทย

ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องและมีปริมาณมาก โดยพื้นที่การลักลอบลำเลียงที่สำคัญยังคงเป็นพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดบึงกาฬ และจังหวัดหนองคายเป็นพื้นที่ชายแดน มีการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดที่พิเศษกว่าพื้นที่อื่นคือ การลักลอบนำเข้ายาเสพติด ซึ่งมักทำเป็นเครือข่าย มีการลักลอบจำหน่ายและมีการเสพยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าว มีการแพร่ระบาดของของยาเสพติดในชุมชนอย่างรวดเร็ว โดยคนในชุมชนอาจจะรู้และทราบเบาะแส

จากการที่ผู้วิจัย ได้สัมผัสกับปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่างๆ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร และส่งผ่านไปยังประเทศอื่นๆ อีกส่วนหนึ่งนำมาจำหน่ายให้กับเยาวชนและประชาชนในพื้นที่อำเภอธาตุพนม ซึ่งปัจจุบันได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยรับผิดชอบ ในฐานะที่ดำรงตำแหน่ง รองผู้กำกับการสืบสวน สถานีตำรวจภูธรธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นระยะเวลา 2 ปี และได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็น ผู้กำกับการ ที่สถานีตำรวจภูธร แห่งนี้

ผู้วิจัย มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในพื้นที่ 6 ตำบลของอำเภอธาตุพนม ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดน มีแม่น้ำโขงที่เป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และโดยที่ความยาวของแม่น้ำโขงในส่วนที่ผ่านพื้นที่อำเภอธาตุพนม ประมาณ 24 กิโลเมตร ซึ่งตลอดทั้งแนวไม่มีกำแพงกั้น ประชาชนของทั้งสองประเทศ ยังคงไปมาหาสู่กันได้โดยปกติ จึงเป็นการง่ายต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในรูปแบบต่างๆ แม้จะมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการผ่านเข้า-ออกประเทศ ทางจุดผ่อนปรน และตามท่าเรือต่างๆ ซึ่งมีด่านศุลกากร มีทหาร-ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ประจำก็ตาม ทั้งนี้เพราะผลตอบแทนในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด มีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับรายได้ปกติของประชาชนทั้ง 2 ประเทศ จึงเป็นสิ่งล่อใจให้ตัดสินใจลงมือกระทำโดยไม่ลังเล

ผู้วิจัยเชื่อว่า การจะลดปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ลดการจำหน่าย ลดการแพร่ระบาด โดยใช้เพียงการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออาศัยความร่วมมือจากประชาชนบางกลุ่มซึ่งกระทำโดยมีค่าตอบแทนหรือผลตอบแทน อย่างเป็นอยู่ในปัจจุบันน่าจะไม่เพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่องจากภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสโดยไม่หวังผลตอบแทนในรูปของทรัพย์สินเงินทอง อันจะเป็นความร่วมมือที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงใคร่จะนำหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นหลักธรรมในการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน คือ หลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชน โดยนำมาบูรณาการกับหลักการบริหารองค์กรของแม็คคินซีย์ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ เพื่อนำมาใช้

ในการป้องกันปราบปรามการลักลอบนำเข้า ลักลอบจำหน่าย รวมถึงลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ตามแนวชายแดนแม่น้ำโขง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารองค์กรที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ให้สอดคล้องกับปัญหาและกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์ หลักการบริหารองค์กรของแม็คคินซี (McKinsey) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือสถานการณ์ยาเสพติด

ข้อมูลพื้นที่วิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (In-depth Interviews) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำชุมชนในระดับตำบลและหมู่บ้าน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย 11 คน จังหวัดนครพนม 10 คน และจังหวัดอุบลราชธานี 9 คน รวม 30 คน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักวิชาการ และผู้นำชุมชน โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 รูป/คน ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถามกับประชากรที่มีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ในอำเภอซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษค่อนข้าง

รุนแรง และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอรัตนวาปี อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ตาก และอำเภอสังคม จังหวัดนครพนม จำนวน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอธาตุพนม และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเขมราฐ อำเภอโขงเจียม และอำเภอโพธิ์ไทร รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 670,371 คน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ชุมชนหมู่บ้านจะมีแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกหมู่บ้าน มีการวางมาตรการทางสังคม ลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้ในกฎของหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ เช่น โครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลาน กลับคืน ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด แต่ยังคงขาดช่องทางการนำเสนอให้กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้กำกับ การหัวหน้าสถานีจะต้องมอบหมายชุดชุมชนสัมพันธ์เข้าไปทำกิจกรรมในชุมชน จัดประชาชนเข้าร่วมโครงการต่างๆ และได้นำความรู้ ทักษะต่างๆ ไปปฏิบัติ รวมถึงให้คำแนะนำวิธีป้องกันปัญหาเสพติด นอกจากนี้ ยังต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่อาสาสมัครกัญญา อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม และตำรวจอาสา เพื่อให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.2 หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) หลักพุทธธรรมที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำหลักทานมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเป็นวิทยากรให้ความรู้ ข้อชี้แนะแก่ชาวชุมชนที่เป็นจิตอาสา เสียสละเวลาออกตรวจตราเวลากลางคืนตามหมู่บ้าน รักษาความปลอดภัยในงานเทศกาลต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามหลักปิยวาจา เหมาะสมกับกาลเทศะ ให้คำแนะนำประชาชนด้วยถ้อยคำสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อำนวยความสะดวกในการรักษาความสงบในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอยู่แล้ว มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ การร่วมกิจกรรมที่แสดงออกในการช่วยเหลือประชาชน เพื่อสร้างศรัทธาแก่ประชาชน เช่น ช่วยเกี่ยวข้าว ถ้ามีกิจกรรมมากกว่านี้จะทำให้ประชาชนรู้สึกดีต่อตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะปฏิบัติตามระเบียบวินัยของทางราชการ จึงเป็นการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะละเว้นไม่ได้ 2) หลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือ ตามทฤษฎีการ

บริหารองค์กรของแม่คินซีย์ พบว่าโครงสร้างของการทำงาน ออกเป็นคำสั่งมอบหมายและมีแผนในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะขนานไปกับสภาพแวดล้อมและคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีการศึกษาข้อมูล สภาพของพื้นที่แล้วมาปรับเขตการตรวจของสายตรวจให้เหมาะสม แม่น้ำโขงกั้นเขตแดน เป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่ยาเสพติดมีต้นทางมาจากประเทศ สปป.ลาว จึงต้องมีการปรับการตรวจ เน้นพื้นที่ริมแม่น้ำโขง การตรวจค้นจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานในทุกกรณี เนื่องจากจะเป็นการจับโดยชอบ การตรวจค้น จับกุม เป็นธรรมดาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี มิฉะนั้นตำรวจจะเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายเสียเอง การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด โดยเน้นปฏิบัติตามแผนของรัฐบาลและแผนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรณีฉุกเฉินเร่งด่วน ก็สามารถเรียกกำลังผู้ปฏิบัติได้โดยเร็ว งานจราจรนอกจากการตั้งจุดตรวจ กวดขันวินัยจราจรแล้วยังกวดขันความผิดเรื่องอื่น รวมทั้งยาเสพติด ตั้งจุดตรวจตามจุดเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม เพื่อเป็นการป้องกัน ปรามปรามอย่างสม่ำเสมอ มีการจับกุมคดียาเสพติด แล้วนำไปสู่การขยายผลถึงผู้ผลิต ผู้ค้ารายย่อย รายใหญ่ ในการดำเนินการกับผู้ผิดกฎหมายดังกล่าว จะต้องมีการทำงาน ส่วนใหญ่จะจับกุมได้ เพราะการข่าวจากผู้หวังดีหรือผู้ต้องหาเอง มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ในการทำงานบางครั้ง บางโอกาส มีการสนธิกำลังกับหน่วยงานอื่น ปฏิบัติตามนโยบายผู้บังคับบัญชาในการขจัดยาเสพติดให้ลดน้อยลง เพื่อลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ปฏิบัติในแนวทางการให้ความรู้แก่เยาวชนถึงโทษภัยของยาเสพติดในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.4 กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปรามปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการจัดองค์กร/จัดทำคำสั่งในการตั้งด่าน จุดตรวจ จุดสกัดควรมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนป้องกันและปรามปรามอาชญากรรมยาเสพติด การจับกุม ตรวจค้นยาเสพติดในพื้นที่ ควรแจ้งข้อกฎหมายให้ประชาชนทราบ ควรมีการประสานงานกับคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีประสบเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรแจ้ง/ระงับปัญหาอาชญากรรมยาเสพติดได้ด้วยความรวดเร็ว ควรตรวจตรา สอดส่องดูแลอาชญากรรมยาเสพติดในพื้นที่ และควรให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยพบว่า การสร้างความร่วมมือให้ได้ผลเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างจริงจัง จะต้องอาศัยหลักการบริหารองค์การที่มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ โครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบ บุคลากร ทักษะ รูปแบบ และค่านิยมร่วม บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา มากำหนดเป็นกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การตั้งจุดตรวจจุดสกัดอาชญากรรม (Structure) โดยเพิ่มจุดตรวจ จุดสกัด โดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่างๆ และตามแนวชายแดนที่มีอาณาเขตเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการ ของ พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 - 2560 ในส่วนที่เกี่ยวกับยาเสพติด ข้อ 4 การแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกมิติ มุ่งเน้นการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงขนส่งยาเสพติดจากพื้นที่ตามแนวชายแดน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลำเลียงยาเสพติดเข้าไปพื้นที่ชั้นใน หรือแหล่งชุมชน รวมทั้งสถานศึกษาต่างๆ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 ปราบปรามจับกุม ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงยาเสพติดทุกระดับ และสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด

กลยุทธ์ที่ 2 การเสนอโครงการ/กิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรม (Strategy) จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอแก่หน่วยงานระดับสถานีตำรวจ เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการ ของ พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 - 2560 ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรม โครงการด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการต่างๆ เพื่อตัดวงจรการค้ายาเสพติด และไม่ให้มีผู้เสพรายใหม่เกิดขึ้น รวมถึงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน

กลยุทธ์ที่ 3 การเฝ้าระวังอาชญากรรมโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิด (Systems) โดยเสริมสร้างความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ตามแนวทางตำรวจชุมชนสัมพันธ์

กลยุทธ์ที่ 4 การฝึกปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Staff) โดยให้ชุดปฏิบัติการฝึกปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และฝึกยุทธวิธีตำรวจอย่างต่อเนื่อง โดยแผนปฏิบัติการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 กำหนดเป้าหมายพัฒนาระบบงาน การข่าวทั้งในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระดับกองบัญชาการ เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของ เครือข่ายยาเสพติดทั้งระบบ อีกทั้งการเป็นข้าราชการตำรวจมีภารกิจในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม จึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะและยุทธวิธีตำรวจ โดยได้รับการฝึกอบรมจากสำนักงานตำรวจ แห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทดสอบยิงปืน การทดสอบโดดร่ม รวมถึงการทดสอบสมรรถภาพ ร่างกาย เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่

กลยุทธ์ที่ 5 การเสริมสร้างความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม (Skills) เสริมสร้าง ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านต่างๆ เช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการป้องกันยาเสพติด มุ่งเน้นนวัตกรรมใหม่ๆ และไม่ละเลยการลักลอบค้ายาเสพติดแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560- - 2579) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ให้ มีพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ สู่มั่งคั่งและยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษา ผลประโยชน์ของชาติ

กลยุทธ์ที่ 6 การแจ่มเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรม (Style) เพิ่มความมั่นคงในชุมชนให้ ปลอดภัยยาเสพติด พบปะคนในชุมชน พุดจา ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล ให้แก่คนใน ชุมชน โดยเริ่มที่บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด พ.ศ.2558 - 2562 ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด มี วัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้ เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 7 การร่วมสนับสนุนกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Shared Values) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สถานประกอบการ สถานศึกษา ชุมชน และ ครอบครัว ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.2558 - 2562 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด และสร้าง ความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว

6. ข้อเสนอแนะการวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยในพื้นที่ ควรบูรณาการความร่วมมือกับภาคประชาชน โดยการให้คำแนะนำ ให้โอกาส พูดคุยด้วยมิตรไมตรี ด้วยความสุภาพ ช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรม ชุมชน กระทำอย่างเท่าเทียม เป็นกันเองและอย่างต่อเนื่อง

2) ในส่วนหน่วยงานอื่นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจ ยึดมั่นในอุดมคติตำรวจ 9 ประการ

3) ในระดับสถานีตำรวจทั่วประเทศ ควรเน้นการปฏิบัติด้านชุมชนสัมพันธ์ โดยจัดให้มีการฝึกร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจอาสา และประชาชนในชุมชน เพื่อเพิ่มพูนทักษะการ ป้องกันปราบปราม การแจ้งข่าว เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างความเข้าใจและความ เชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มุ่งเน้นให้ประชาชนให้ความร่วมมือ กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ ชัดเจน

2) ควรมุ่งเน้นการฝึกทักษะต่างๆ ให้ประชาชนในชุมชน เช่น ยุทธวิธีตำรวจ ทักษะใน การตรวจตราและเฝ้าระวังชุมชน

3) ควรปรับปรุงแบบและทิศทางในการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของชุมชน รวมถึงให้ความร่วมมือ ใกล้ชิดกับชุมชน โดยใช้หลักตำรวจชุมชนสัมพันธ์

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในด้านประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือ เพื่อให้รัฐบาลเห็นความสำคัญ ของการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากการนำเข้ายาเสพติดที่มีปริมาณลดลง จะเป็นการลดการนำเงิน ออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ผู้ติดยาเสพติดมีปริมาณลดลง งบประมาณในการดูแลรักษา และปัญหาอาชญากรรมก็จะลดลงตามไปด้วย

2) ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบประโยชน์ที่ประเทศชาติได้รับจากความร่วมมือในการ ป้องกันปราบปราม กับงบประมาณที่หน่วยงานภาครัฐได้รับจัดสรร เพื่อให้รัฐบาลพิจารณาจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติมให้เหมาะสม

3) ควรศึกษาวิจัยด้านหลักธรรมซึ่งเป็นความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชน จะต้องเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และนำไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

References

- Agranoff, Robert and Michael Mcguire. Collaborative Public Management. (2003). *New Strategies for Local Government*. Washington D.C.: Georgetown University Press.
- Cronbach, Lee J. (1963). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harcourt, Brace and World.
- David, Fred R. (2011). *Strategic Management: Concept and Cases*. 13th ed. Prentice Hall.
- Holsti, K.J. (1995). *International Politics a Framework Analysis*. 7th Ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Lank, E. (2006). *Collaborative Advantage*. New York: Palgrave Macmillan.
- Lucas, J. R. (1998). *Balance of Power*. New York: AMACOM.
- Nunnally, J.C., (1978). *Assessment of Reliability*. In: *Psychometric Theory*. 2nd Ed., New York: Mcgraw-Hill.
- Pearce, John A. and Robinson, Richard B. (2009). *Strategic Management: Formulation, Implementation, and Control*. 11th Ed. Boston: Mcgraw-Hill Irwin.
- Pearce, J., R. Robinson. (2009). *Planning and Strategic Management*. Translated Into Persian by Shourini, S. Kh. 5th Ed. Tehran: Yadvareh Ketab.
- Rezaian, A. (2008). *Fundamentals of Organization and Management*. 11th Ed. Tehran: Samt.
- Robbins, H., Finley, M. (1998). *Why Change Doesn't Work*. 2th Ed. London: Orient Business.
- Robbins, Stephen P. and Coulter, Mary K. (2012). *Management*. 11th Ed. Prentice Hall.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Disciplines: The Art and Practice of Learning Organization*. London: Century Business.
- The Law Commission of Canada. (2004). *What Is A Crime? Defining Criminal Conduct in Contemporary Society*. Canada: UBC Press.

รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม
ของมหาวิทยาลัยสงฆ์
THE ORGANIZATIONAL CULTURE MODEL FOR BUDDHIST ETHICAL
EXCELLENCE OF BUDDHIST UNIVERSITY

อัจฉรา ปิยวิทย์ชาติ* ธัชชนันท์ อิศรเดช** นภัทร์ แก้วนาค***

Achara Piyawittayachart, Thatchanan Isaradet, Naphat Kheawnak

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม 2) เพื่อศึกษาคูณลักษณะวัฒนธรรมองค์กรด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 25 รูป/คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสนทนากลุ่ม จำนวน 9 รูป/คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้เห็นองค์ประกอบตามลักษณะของข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพมาประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการตีความหมายในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหาเทคนิคกระบวนการวิภาษวิธี มี 4 ลักษณะคือ ลักษณะการยืนยัน ลักษณะปฏิเสธ ลักษณะยอมรับและปฏิเสธ และลักษณะหาข้อสรุปร่วม ซึ่งกระทำไปพร้อมๆ กันตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมองค์กรเป็นค่านิยม บรรทัดฐาน ความเชื่อ ประเพณี กรอบแนวคิด ธรรมเนียมปฏิบัติ มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรม ของสมาชิก และกลุ่มในองค์กร สมาชิกในองค์กรยึดถือ เป็นแนวทางปฏิบัติ ในการ

* Doctor of Philosophy Program in Public administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Royal Thai Air Force Air War College

ดำเนินการประจำวัน ภายในองค์กร ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม มีแนวคิดปลูกฝังค่านิยมขยายแนวคิดความเป็นเลิศขององค์กรสู่นานาชาติ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่จะนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศพบว่ามีปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความผูกพันและการมีส่วนร่วม การปรับตัวที่เหมาะสมเชิงบูรณาการ การประพฤติปฏิบัติได้สม่ำเสมอ มีวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กรที่เหมาะสม พุทธจริยธรรม เพื่อการประพฤติ การทำงาน และการอยู่ร่วมกันของบุคลากร เป็นหลัก พุทธธรรมในพุทธศาสนา ที่ปรับประยุกต์ใช้กับหลักวิชาการสมัยใหม่ กลายมาเป็นจริยวัตรที่บุคลากรปฏิบัติประจำ ก่อให้เกิดความเชื่อและแนวปฏิบัติ มีการปฏิบัติอยู่ในหลักการของ ศีล สมาธิ ปัญญา

2. คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาซึ่งเป็นค่านิยมของมหาวิทยาลัย คือ มี ศีล สมาธิ ปัญญา ในผู้นำองค์กร เป็นค่านิยมบุคลากรในการทำงานและอยู่ร่วมกัน คุณลักษณะพุทธจริยธรรมระดับพื้นฐานสมาชิกอย่างน้อย มีศีล 5 มีการคิดดีพูดดีทำดีต่อกันในระดับกลางมี กุศลกรรมบถ 10 ระดับสูงคือมีทางสายกลางเพื่ออะไรที่ตึงเกินไปหรือหย่อนเกินไป คือ มรรคมีองค์ 8 สมาชิกมีการปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาพระพุทธานุชาตบวรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม บุคลากรมีความผูกพัน และการอยู่ร่วมกัน บุคลากรมีหลักธรรมการทำงานร่วมกัน องค์กรมีการถ่ายทอด ความเข้มแข็ง วัฒนธรรมสู่ภายนอก หลักธรรมนำการทำงานร่วมกัน ด้วยไตรสิกขา การเกื้อกูลและการเมตตาต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจและความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ความสัมพันธ์ของพุทธจริยธรรม และวัฒนธรรมองค์กร ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ องค์กรการศึกษาเป็นการศึกษาของสงฆ์ จึงมีพุทธจริยธรรมอยู่ข้างในเสมอ พุทธจริยธรรมที่สังเคราะห์มาเป็นแก่นของวัฒนธรรมองค์กร และเป็นวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรการศึกษา โดยมีพุทธจริยธรรม 3 ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน ศีล 5 ระดับกลางกุศลกรรมบถ 10 และระดับสูงมรรคมีองค์ 8 ค่านิยมของบุคลากรคือไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อผู้นำองค์กร เพื่อบุคลากร เพื่อการทำงาน ความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม มีความผูกพันและการอยู่ร่วมกันของบุคลากร ด้วยไตรสิกขา การทำงานร่วมกันของบุคลากร ด้วยความเกื้อกูลและเมตตาต่อกัน การถ่ายทอดวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งสู่สังคมภายนอก คุณลักษณะกิจกรรมแบบอย่าง ผู้นำองค์กร ทำให้ดูอยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่างที่ดี มีการปฏิบัติธรรม ของนิสิตทุกระดับ บุคลากรทุกคน เป็นประจำ มหาวิทยาลัยได้ทำบันทึกความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั่วโลก เพื่อการศึกษาพุทธธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ เป็นศูนย์กลางพุทธศึกษานานาชาติ มีการจัดประชุมวิสาขบูชาโลกหลายปีต่อเนื่อง มีการร่วมมือกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดอบรม สัมมนา ความโปร่งใสในองค์กร

คำสำคัญ : รูปแบบ, วัฒนธรรมองค์กร, ความเป็นเลิศ, พุทธจริยธรรม

ABSTRACT

Objectives of this research were 1. To study the concept, theory and the Buddhadhamma that promote organizational culture enhancing Buddhist ethical excellence 2. To study the characteristics of organizational culture that promote the Buddhist ethical excellence of Buddhist University and 3. To propose the organizational cultural model for Buddhist ethical excellence of Buddhist University.

Research methodology was the qualitative method, collecting data from 25 key informants, purposefully selected with structured in-depth-interview by in-depth-interviewing Data were also collected from 9 participants in focus group discussion. Data from document, interview and related research were analyzed for empirical evidence. Data from key informants and participants in focus group discussion were analyzed according to critical methods consisting of 4 means; confirmation, denial, accept-reject and integrated data collection which were conducted altogether along with the research conduction.

Findings were as follows:

1. Concepts, theory and Buddhadhamma that promote the organizational culture for Buddhist ethical excellence were that organizational culture was the value, norm, faith, tradition, concept and custom that were influential on behavior of members and groups in the organizations and the norm that members hold on to practice in daily life directly and indirectly. The values that members of the organizations promote culture for Buddhist ethical excellence into international organization. Cultural factors of Buddhist University promoting Buddhist ethical excellence consisted of 4 factors. They were; obligation and participation, appropriately integrated adaptation, regularly Dhamma practice, appropriate vision and mission. Buddhist ethics for behavior, working and living together of organizational members were the Buddhadhamma that have been applied with modern principles and become the ethical practice of personnel inducing faith and practical guideline that could be concluded in the principle of Sila, precepts, Samadhi, concentration and Panna, wisdom.

2. Buddhist ethical characteristics of Buddhist University were that members abided by the University values. The members had Sila, Samadhi and Panna. The leaders had values leading the personnel to work and live together. The basic Buddhist ethics were that the members should process 10 virtual acts, the high virtue was eightfold path. Members practiced Dhamma that was integrated

with modern science regularly for Buddhist ethical excellence. Personnel had obligation, co-existence, principles for working together. Organization transferred strength, working together culture by Tisikkha, loving kindness that are the organizational culture of Mahachulalongkornrajavidyalaya with 4 missions; producing graduates with ethics and wisdom, research and development, human resource development, academic and Buddhism development, academic service to the society to disseminate Buddhism, mental, arts and culture reservation for Thais to be proud of being Thais and to use native and folk wisdom as the core base for effective national development .

3. The model of organizational culture for Buddhist ethical excellence of Buddhist University was that since the organization is the Buddhist University, the ethics and virtues are always components inside the organization. Buddhist ethics that can be synthesized into organizational culture based on Buddhadhamma in 3 layers; the basic layer is five precepts, middle layer is Gusalakammappadha 10, the virtual action, the high layer is eightfold path. The personnel value was Tisikkha; Sila, Samadhi and Panna for leaders, personnel, work, Buddhist ethical excellence, obligations, working together by Tisikkha, and to disseminate the organizational culture to the outside organization. Model activities of organizational leaders were by setting the good examples. Students at all levels and personnel practiced Dhamma regularly. The University has signed the memorandum of understanding (MOU) with many educational institutes to study Buddhism. Mahachulalongkornrajavidyalaya is international Buddhism center, hosting the international day of Vesak continuously for many years and cooperates with National Corruption Prevention to train, seminar and to create the transparency in the organizations.

Keywords : Model, Organizational, Culture, Buddhist Ethical

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ หนึ่งในสองแห่งของประเทศไทย ฝ่ายมหานิกายและเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540,2540) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถือกำเนิดจาก "มหาธาตุวิทยาลัย" ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อตั้งขึ้นภายในวัดมหาธาตุฯ เมื่อปี พ.ศ. 2432 ก่อนที่

จะพระราชทานนามใหม่ว่า "มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย" เมื่อคราวทรงสถาปนาอาคารสังฆิกเสนาสน์ราชวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ ในปี พ.ศ. 2439 โดยทรงตั้งพระทัยจะให้ป็นวิทยาลัยการศึกษาชั้นสูงของพระสงฆ์ แต่การดำเนินงานของวิทยาลัยได้เริ่มต้นอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. 2490 โดยพระพิมลธรรม (ช้อย ฐานหุตตะเถร) และมีการดำเนินงานมาตามลำดับจนได้รับการยกฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในปี พ.ศ. 2540 ตามความในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 อธิการบดีคนปัจจุบัน คือ พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต) ศ.ดร. เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และเป็นมหาวิทยาลัยศูนย์กลางการศึกษาด้านพุทธศาสตร์ที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทย มีการตั้งวิทยาเขต, วิทยาลัยสงฆ์, ศูนย์วิทยบริการ และห้องเรียน กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ปัจจุบันเปิดการเรียนการสอนใน 5 คณะ ครอบคลุมทั้งระดับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตจนถึงปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรนานาชาติและภาษาอังกฤษ รวมทั้งสิ้น 33 สาขาวิชา อีกทั้งยังได้จัดตั้งสถาบันวิจัยขึ้นภายในมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการวิจัยในด้านพุทธศาสตร์ประยุกต์ด้วย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในมุมมองของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มององค์กรเป็นสถาบันที่ผลิตบุคลากรและเป็นสถาบันต้นแบบทางด้านจริยธรรม มีการจัดการศึกษาและผลิตบุคลากรที่ผ่านการอบรมด้านจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาพร้อมกับหลักการทางจริยธรรมที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ ความเป็นเลิศขององค์กรด้านจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษา ค้นหารูปแบบทางจริยธรรมที่นำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กร เป็นต้นแบบให้สถาบันทางการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาศึกษา นำไปปรับประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตนเอง จริยธรรมสะท้อนองค์กรที่มีความโปร่งใส มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บนพื้นฐานความถูกต้อง งดงาม นำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กรด้านต่าง ๆ การขาดแคลนทางจริยธรรม ปัจจุบันสังคมไม่ยอมรับในความเป็นเลิศแม้ผลการปฏิบัติงานจะมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สนองตอบความต้องการของสังคมได้ หากขาดซึ่งจริยธรรมอันดีงามขององค์กร การยอมรับความเป็นเลิศขององค์กรก็ไม่อาจที่จะเกิดขึ้นได้ หลายองค์กรในสังคมไทยต่างแสวงหาแนวทางการปฏิบัติที่สะท้อนจริยธรรมอันดีงามขององค์กร นำไปสู่การค้นหাজริยธรรมองค์กรของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ที่เป็นต้นแบบขององค์กรที่มีภาพลักษณ์ความดีงาม เป็นต้นแบบของสังคมจากอดีตถึงปัจจุบัน แบบแผนหรือวิถีชีวิตขององค์กรที่เข้มแข็งสำหรับนำเสนอต่อสาธารณชน จริยธรรมองค์กรเป็นต้นแบบตามภาพลักษณ์องค์กรที่มีบุคลากรที่เป็นพระสงฆ์และคฤหัสถ์ ยังขาดการนำเสนอจริยธรรมต้นแบบ ในการอยู่ร่วมกัน สิ่งแวดล้อมที่ล้อมรอบตัวสมาชิกแต่ละคนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้ (สำนักพัฒนาระบบบริหาร, 2557) ส่งผลให้ขาดความสามัคคีของสมาชิกในองค์กร และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรจะลดลง ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องอาศัยจริยธรรมต้นแบบ ผลักดันให้เกิดการยอมรับในมาตรฐานสากล โดยนำมายึดถือปฏิบัติจนเกิดเป็นระบบความเข้าใจร่วมกัน (Shared Meaning) ระหว่างสมาชิกองค์กร กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีมาตรฐานที่ทรงคุณค่าให้สมาชิกในองค์กรร่วมกันยึดถือ และต่างก็มีความเข้าใจกันดี โดยเน้นที่บทบาทหน้าที่

งาน บทบาทอิสระเฉพาะตัวบุคคลและเน้นการเป็นผู้นำ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารในแต่ละหน่วยงาน และปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ในการสร้างแบบแผนทางการกระทำอย่างเป็นระบบ จนเกิดความเข้าใจร่วมกันเป็นรากฐานที่กำหนดทัศนคติและพฤติกรรมในองค์กร และเป็นแบบอย่างที่ดีกระจายสู่สังคม

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบวัฒนธรรมองค์กร เพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้มีรูปแบบที่ชัดเจน และมีความเป็นเลิศขององค์กร ในการยึดถือร่วมกันของบุคลากรในองค์กร สร้างหรือมีความประพฤติที่เป็นธรรมชาติ แนวทางปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร และนำเสนอลักษณะและวิธีการทางจริยธรรมองค์กร ที่สามารถนำไปสู่ความเป็นเลิศขององค์กร สะท้อนงานที่โดดเด่นเป็นมาตรฐานร่วมกันตามหลักจริยธรรมทางพุทธศาสนา องค์กรสีขาวมีการปฏิบัติงานร่วมกันบนพื้นฐานความดีงามทางวัฒนธรรมและก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม
2. เพื่อศึกษาคูณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ จำนวน 25/รูป คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยการศึกษารูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยรวมทั้งหมด 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2) แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

4. ผลการวิจัย

1. แนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับ วัฒนธรรมองค์กร องค์กรแห่งความเป็นเลิศ และพุทธจริยธรรม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

วัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความผูกพันกับงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้มากำหนดเป็นค่านิยมร่วมจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็นหนึ่งขององค์กร โดยกำหนดเป็นสัญลักษณ์หรือ พฤติกรรมร่วมที่แสดงออกเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการขององค์กร สามารถแบ่งแนวความคิดออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะมีแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมองค์กร มีลักษณะเป็นเอกภาพ ที่มีความเชื่อของกลุ่มที่เป็นเอกฉันท์ อีกกลุ่มมีมุมมองว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความหลากหลาย หากความเป็นเอกภาพภายในกลุ่มไม่ได้ง่าย

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศ

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศนั้น สมาชิกในองค์กรมีแนวคิด แนวปฏิบัติงานร่วมกัน มีลักษณะแตกต่างกัน สามารถปฏิบัติในองค์กรได้ โดยตัวสมาชิกพิจารณาประกอบการปรับใช้ เกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ ความสามารถต่อการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ๆ ได้ เป็นองค์กรที่มีความสามารถสร้างผลงานประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหา ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและผู้บริหารร่วมกันปฏิบัติงาน มีความผูกพันกัน มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานทิศทางเดียวกัน ผลการปฏิบัติงานมีความสิ้นเปลืองของข้อมูลในองค์กรอย่างเป็นระบบ ก่อเกิดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ดี องค์กรแห่งความเป็นเลิศเป็นระบบการปฏิบัติงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงานตามเป้าหมายขององค์กร มีการมอบหมายงานให้แก่สมาชิกตามความรู้ความสามารถ โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานขององค์กรเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน รู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี มีเทคนิคใช้แก้ปัญหาได้ และขั้นตอนนำองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ คือ มีรากฐานที่มั่นคง มีวัฒนธรรมร่วมกันที่เน้นด้านการเรียนรู้ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มุ่งผลงานสูงควบคู่ความไว้วางใจกัน มีระบบการสร้างและสะสมความรู้เชื่อมโยงตัวชีวิตต่างๆ มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น มีการบูรณาการตั้งแต่วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ ตัวบุคลากร ทั้งเป้าหมายขององค์กร และ เป้าหมายของบุคคล มีการบริหารงานที่เป็นการสร้างคุณค่าที่ดีให้กับสังคม ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

พุทธจริยธรรม

จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติที่อบรมกริยา และปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม จริยธรรมเป็นความสำนึกของบุคคลในเรื่องความดีความชั่ว ความถูกความผิดความยุติธรรมและไม่ยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณลักษณะประการใดประการหนึ่ง คือลักษณะที่สังคมต้องการให้มีในสมาชิกของสังคมนั้นๆ เป็นการกระทำที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน ผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่งเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษพยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นๆ ส่วนมากจะรู้สึกว่าเป็นการ

กระทำที่ไม่ถูกต้องไม่สมควร พุทธเมื่อรวมกับคำว่าจริยธรรม คือระบบความประพฤติปฏิบัติที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจริงของธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นไปเพื่อบรรลุประโยชน์ที่พึงมุ่งหมายของชีวิตและอำนวยให้เกิดสภาพชีวิต สภาพสังคมที่เกื้อกูลแก่การบรรลุจุดหมายเช่นนั้น พุทธให้สั้นอีกหน่อยว่าแนวทางการดำเนินชีวิตอิงสังขธรรมเพื่อบรรลุประโยชน์ที่พึงมุ่งหมายของชีวิต และสร้างสรรค์สภาพชีวิตที่เกื้อกูลแก่การบรรลุจุดหมาย เช่นนั้นพุทธจริยธรรมจึงมีความหมายว่าเป็นระบบการดำเนินชีวิตที่ดีงาม หรือระบบการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทั้งหมดของพระพุทธศาสนา เพื่อให้บรรลุจุดหมายคือความสุขในการดำเนินชีวิต สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยการครองชีวิตที่ประเสริฐมี คุณธรรมในจิตใจรู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีงามถูกหรือผิดควรหรือไม่ควรตลอดจนพัฒนาตนเองตามแนวทางของพระพุทธศาสนา จนบรรลุความสุขในระดับต่างๆ ตั้งแต่ความสุขขั้นพื้นฐานจนเข้าถึงการบรรลุความสุขขั้นสุดท้ายที่เรียกว่าความสุขในนิพพาน

2. คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์มีบุคลากรทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์ สังเกตได้จากการปฏิบัติเป็นประจำแบบอัตโนมัติของบุคลากรภายในองค์กร เช่น การสวดมนต์ก่อนการทำกิจกรรมประชุม การจัดการเรียนการสอน สมาชิกภายในองค์กรต้องมีการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน อันเป็นจริยธรรมที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติร่วมกัน อ่อนน้อมต่อพระรัตนตรัย การปฏิบัติตนตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย การเซ็นชื่อเข้าปฏิบัติงาน การเซ็นชื่อเข้าเรียน รวมถึงการปฏิบัติตามหลักการของพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการไตรสิกขา เช่น การปฏิบัติตามหลักการของศีล การกำหนดสติระหว่างปฏิบัติงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดให้บุคลากรโดยเฉพาะนิสิตทุกระดับต้องผ่านการปฏิบัติวิปัสสนา ตามระเบียบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์ในยุคนี้ บุคลากรมีมีค่านิยมการพัฒนาตนเองรองรับการเติบโตขององค์กร การมุ่งสู่เวทีการแข่งขันทางการศึกษาอื่น ๆ การพัฒนาบุคลากรผลผลิตได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น และเปิดรับบุคลากรจากภายนอกเข้ามาช่วยจัดการศึกษา บุคลากรมีการเดินทางไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ องค์กรความรู้ใหม่ๆ ถูกนำมาสร้างและพัฒนาองค์กรก่อให้เกิดแนวปฏิบัติภายในองค์กรที่แตกต่างกัน แม้อยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเหมือนกัน สภาพภายในและภายนอกองค์กรที่ปรับเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อมายังค่านิยม แนวปฏิบัติอันเป็นค่านิยมและบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกขององค์กร

ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

วัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม เป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธที่มีการบูรณาการระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักการที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ โดยเฉพาะหลักพุทธจริยธรรมแบบที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบพุทธจริยาพัฒนาตนและสร้าง

ประโยชน์ให้แก่สังคมโลก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์มีวัฒนธรรมองค์กรได้จากการศึกษา อบรม ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ นำหลักพุทธธรรมมาปรับประยุกต์ใช้กับกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่หน่วยงานภายนอกกำหนดขึ้น หลักพุทธจริยาที่นำมาใช้กับองค์กรแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ หลักพุทธจริยาที่ใช้เฉพาะบุคคล ได้แก่ หลักศีล โดยแบ่งเป็น ศีลของพระภิกษุผู้เป็นสมาชิกในองค์กรกับศีล 5 ของคฤหัสถ์ผู้เป็นสมาชิกในองค์กร หลักกุศลกรรมบถ 10 เป็นหลักที่นำหลักเมตตา ความต้องการ ความผูกพันระหว่างสมาชิกในองค์กรมาใช้ควบคู่กับเครื่องมือสำคัญ คือ หลักมัชฌิมาปฏิปทา (มรรคมีองค์ 8) ซึ่งเป็นแนวทางทางสายกลางที่ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดความผ่อนคลายทางความคิด และวิธีปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเห็นต่างในองค์กร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3. รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นกระบวนการวัฒนธรรมองค์กรสำหรับให้สมาชิกปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยวัฒนธรรมตามหลักไตรสิกขา พระพุทธศาสนามีหลักปฏิบัติสร้างคนให้มีศีลธรรม เป็นวัฒนธรรมอันดีเมื่ออยู่ร่วมกัน ผ่านกระบวนการขัดเกลาอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติตามหลัก ไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้นำหลักไตรสิกขามาสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร แบบบูรณาการณแฝงอยู่ในนโยบาย แผนงาน กิจกรรม นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมองค์กร จริยธรรมขององค์กรที่สมาชิกภายในองค์กรต้องปฏิบัติตาม โดยกระบวนการไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา ก่อให้เกิดความเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคคลากร สร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดยวิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนาส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย จัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้อง เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์สะท้อนวัฒนธรรมองค์กร มหาวิทยาลัยสงฆ์

5. อภิปรายผล

1. แนวคิดทฤษฎี และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรด้านความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม

วัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์

วัฒนธรรมองค์กรได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสำคัญ มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความผูกพันกับงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการเรียนรู้ทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และนำความรู้มากำหนดเป็นค่านิยมร่วม จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็นหนึ่งขององค์กร โดยกำหนดเป็นสัญลักษณ์หรือ พฤติกรรมร่วมที่

แสดงออกเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กร เป็นความเชื่อ หรือค่านิยม หรือสมมติฐานที่มีร่วมกันในองค์กร ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม หรือในองค์กร เป็นสิ่งที่ร่วมกันระหว่างสมาชิกของกลุ่มสังคม ซึ่งเราสามารถเรียนรู้ สร้างขึ้น และถ่ายทอดไปยังคนอื่นๆ ได้ โดยมีส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์และสัญลักษณ์ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2546) สามารถแบ่งแนวความคิดออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะมีแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมองค์กร มีลักษณะเป็นเอกภาพ ที่มีความเชื่อของกลุ่มที่เป็นเอกฉันท์ อีกกลุ่มมีมุมมองว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความหลากหลาย หากความเป็นเอกภาพภายในกลุ่มไม่ได้ง่าย จึงนำ Contingency Approach มาใช้ให้เหมาะสมในองค์กรแต่ละประเภท มีการแบ่งรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรออกเป็น 4 รูปแบบ คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งเน้นความสัมพันธ์ ที่ให้ความสำคัญแก่พนักงาน มากกว่างาน วัฒนธรรมแบบราชการ มีโครงสร้างหลายระดับ กระบวนการทำงานมีหลายขั้นตอน เป็นทางการสูง กฎระเบียบมีจำนวนมาก และมีการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน วัฒนธรรมแบบมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา มีความเป็นผู้ประกอบการ และริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม พนักงานผูกพันกันด้วยการทดลอง วัฒนธรรมแบบการตลาด เชื่อว่าพนักงานสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตนต้องการได้ และทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ จึงให้ความสำคัญแก่ผลลัพธ์จากการทำงาน โดยแข่งขันกัน มีผู้นำเป็นผู้ขับเคลื่อน

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยสงขล

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศนั้น สมาชิกในองค์กรมีแนวคิด แนวปฏิบัติงานร่วมกัน มีลักษณะแตกต่างกัน สามารถปฏิบัติงานในองค์กรได้ โดยตัวสมาชิกพิจารณาประกอบการปรับใช้ เกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ ความสามารถต่อการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ๆ ได้ เป็นองค์กรที่มีความสามารถสร้างผลงานประสิทธิภาพสูง สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหา ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและผู้บริหารร่วมกันปฏิบัติงาน มีความผูกพันกัน มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานทิศทางเดียวกัน ผลการปฏิบัติงานมีความสิ้นเปลืองของข้อมูลในองค์กรอย่างเป็นระบบ ก่อเกิดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการปฏิบัติงานที่ดี องค์กรแห่งความเป็นเลิศเป็นระบบการปฏิบัติงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงานตามเป้าหมายขององค์กร มีการมอบหมายงานให้แก่สมาชิกตามความรู้ความสามารถ โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานขององค์กรเป็นสำคัญในการปฏิบัติงาน รู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี มีเทคนิคใช้แก้ปัญหาได้ และขั้นตอนนำองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ คือ มีรากฐานที่มั่นคง มีวัฒนธรรมร่วมกันที่เน้นการเรียนรู้ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มุ่งผลงานสูงควบคู่ความไว้วางใจกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Sentell กล่าวว่า ระบบการทำงาน และทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบงานว่า การมอบหมายงานให้กับบุคคล พื้นฐานสำคัญในการทำงาน และรู้จักผู้มีส่วนได้เสียของตนเป็นอย่างดี และมีเทคนิคที่จะใช้ในการแก้ปัญหาได้ ความหมายของความเป็นเลิศขององค์กร หมายถึงองค์กรที่มี

สมรรถนะในการบริหารจัดการ มีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ บริการและผลผลิตขององค์กรมีคุณภาพและมาตรฐานสนองความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้บริโภคมีเกณฑ์ (Sentell, G.D., 1994)

พุทธจริยธรรม

จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติที่อบรมกริยา และปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม จริยธรรมเป็นความสำคัญของบุคคลในเรื่องความดีความชั่ว ความถูกต้องความผิด ความยุติธรรมและไม่ยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมของคนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณลักษณะประการใดประการหนึ่ง คือลักษณะที่สังคมต้องการให้มีในสมาชิกของสังคมนั้นๆ เป็นการกระทำที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุน ผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่งเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้นเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษ พยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นๆ ส่วนมากจะรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่สมควร พุทธ เมื่อรวมกับคำว่า จริยธรรม คือระบบความประพฤติปฏิบัติที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจริงของธรรมชาติเป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับ เยาวรินทร์ ศรีชัยนันท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กร ในการสร้างเครือข่ายและการพัฒนาเชิงจริยธรรมของกรมสรรพากร กระทรวงการคลังพบว่า การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เชิงจริยธรรมในบุคลากร มีความรับผิดชอบต่องานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ต่อผู้บังคับบัญชาต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา (เยาวรินทร์ ศรีชัยนันท์, 2553) สอดคล้องกับ Patterson ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย The University of Southern Mississippi โดยใช้กรอบการศึกษา วัฒนธรรมของ คึก และลาฟเฟอร์ดี (วัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์ วัฒนธรรมแบบป้องกันเชิงรับ และวัฒนธรรมแบบป้องกันเชิงรุก) พบว่า ผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมแบบสร้างสรรค์อย่างมาก โดยวัฒนธรรมเฉพาะบางประเภทจะให้เกิดผลงานเฉพาะขึ้นมา ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยอื่นๆ ว่า วัฒนธรรมส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์กร

2. คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์มีบุคลากรทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ คุณลักษณะวัฒนธรรมองค์กรมหาวิทยาลัยสงฆ์ สังเกตได้จากการปฏิบัติเป็นประจำแบบอัตโนมัติของบุคลากรภายในองค์กร เช่น การสวดมนต์ก่อนการทำกิจกรรมประชุม การจัดการเรียนการสอน สมาชิกภายในองค์กรต้องมีการแสดงออกถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน อันเป็นจริยธรรมที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติร่วมกัน อ่อนน้อมต่อพระรัตนตรัย การปฏิบัติตนตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย การเซ็นชื่อเข้าปฏิบัติงาน การเซ็นชื่อเข้าเรียน รวมถึงการปฏิบัติตน

ตามหลักการของพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการไตรสิกขา สอดคล้องกับ ปิยานุช ช่างเหล็ก และกฤษ จรินโท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของร้านอาหารในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อการจัดการความรู้วัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อการจัดการความรู้ที่มากที่สุดคือ วัฒนธรรมแบบเน้นการเปลี่ยนแปลง กับวัฒนธรรมแบบเน้นการมีส่วนร่วม เป็นวัฒนธรรมหลักที่สามารถเอื้อต่อการจัดการความรู้โดยตรง การจัดการความรู้ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา งานพัฒนาคนและพัฒนาองค์กร ทำให้บุคลากรมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดประสบการณ์ ผ่านการจัดเก็บและถ่ายโอนความรู้ที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานที่ดีเมื่อ บุคลากรมีการปฏิบัติงานที่ดีก็ย่อมส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรดียิ่งขึ้นตามไป ด้วย (ปิยานุช ช่างเหล็ก และกฤษ จรินโท, 2551)

ด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์

วัฒนธรรมองค์กรเพื่อความเป็นเลิศทางพุทธจริยธรรม เป็นรูปแบบการบริหารจัดการ องค์กรเชิงพุทธที่มีการบูรณาการระหว่างหลักพุทธธรรมกับหลักการที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ โดยเฉพาะหลักพุทธจริยาตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบพุทธจริยา พัฒนาดนและสร้าง ประโยชน์ให้แก่สังคมโลก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ มี วัฒนธรรมองค์กรได้จากการศึกษา อบรม ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ นำหลักพุทธธรรมมาปรับ ประยุกต์ใช้กับกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่หน่วยงานภายนอกกำหนดขึ้น หลักพุทธจริยาที่ นำมาใช้กับองค์กรแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ หลักพุทธจริยาที่ใช้เฉพาะบุคคล ได้แก่ หลักศีล โดย แบ่งเป็น ศีลของพระภิกษุผู้เป็นสมาชิกในองค์กรกับศีล 5 ของคฤหัสถ์ผู้เป็นสมาชิกในองค์กร หลัก กุศลกรรมบถ 10 เป็นหลักที่นำหลักเมตตา ความต้องการ ความผูกพันระหว่างสมาชิกในองค์กรมา ใช้ควบคู่กับเครื่องมือสำคัญ คือ หลักมัชฌิมาปฏิปทา (มรรคมีองค์ 8) ซึ่งเป็นแนวทางทางสายกลาง ที่ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดความผ่อนคลายทางความคิด และวิธี ปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเห็นต่างในองค์กร สอดคล้องกับ พระวิมาน คมภีร์ปญโญ (ตริภุมล) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ศีล 5 ในฐานะเป็นรากฐานของสันติภาพ พบว่านักปฏิบัติทาง สังคมจะมองว่าสันติภาพเป็นภาวะที่ไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางตรง ทางอ้อม ทางโครงสร้างและทาง วัฒนธรรม การสร้างสันติภาพทำได้โดยการควบคุมกิเลสภายในของแต่ละบุคคล การไม่ก่อความ รุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม การควบคุมพฤติกรรมด้วยการใช้ข้อกำหนดกฎเกณฑ์ทางสังคม การปรับโครงสร้างและค่านิยมเพื่อไม่ให้เอื้อหรือส่งเสริมการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ (พระวิมาน คมภีร์ปญโญ (ตริภุมล), 2556)

3. รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์
รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านพุทธจริยธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็น
กระบวนการวัฒนธรรมองค์กรสำหรับให้สมาชิกปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยวัฒนธรรมตามหลักไตรสิกขา
พระพุทธศาสนามีหลักปฏิบัติสร้างคนให้มีศีลธรรม เป็นวัฒนธรรมอันดีเมื่ออยู่ร่วมกัน ผ่าน
กระบวนการขัดเกลาอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติตามหลัก ไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ
และปัญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้นำหลักไตรสิกขามาสร้างและปลูกฝัง
วัฒนธรรมองค์กร แบบบูรณาการณแฝงอยู่ในนโยบาย แผนงาน กิจกรรม นำไปสู่การสร้าง
วัฒนธรรมองค์กร จริยธรรมขององค์กรที่สมาชิกภายในองค์กรต้องปฏิบัติตาม โดยกระบวนการ
ไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา สอดคล้องกับ คັນสนีย์ ชุมพลบุญชร ได้ศึกษาวิจัย
เรื่อง จริยธรรมทางธุรกิจของผู้บริหารที่มีต่อพนักงานในมุมมองทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย
พบว่า ธุรกิจและสังคมต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมของผู้บริหาร
คือ การประพฤติถูกต้อง ดีงาม สังคมยอมรับและเกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม โดยผู้บริหารต้องมี
จริยธรรมทั้งระดับความคิดและการปฏิบัติตามหน้าที่ที่รับผิดชอบเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร
(คันสนีย์ ชุมพลบุญชร, 2555)

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) มหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างพุทธจริยธรรมกับ
วัฒนธรรมองค์กร กำหนดนโยบายในเชิงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้วยพุทธจริยธรรม
- 2) ควรให้บุคลากรทุกระดับมีหลักไตรสิกขา ทั้งระดับพื้นฐาน ระดับกลาง ระดับสูง
เพื่อให้เกิดบุคลากรต้นแบบ เพื่อสร้างค่านิยม และเพื่อการอยู่ร่วมกัน
- 3) ควรมีนโยบายเพื่อสร้างความเป็นเลิศโดยใช้หลักพุทธจริยธรรมทั้ง 3 ระดับ เพื่อ
สร้างความผูกพันของคนในองค์กร เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และก็เพื่อการถ่ายทอดสู่
ภายนอก

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) บุคลากรควรปฏิบัติตามหลักศีล 5 กุศลกรรมบถ 10 มรรคมีองค์ 8 ให้เกิดการสร้าง
เอกลักษณ์ความเป็นเลิศทางพุทธจริยาในภาพรวมของมหาวิทยาลัยสงฆ์
- 2) บุคลากรในสายงานควรปฏิบัติตามค่านิยมของมหาวิทยาลัยคือหลักไตรสิกขา คือ
ศีล สมาธิ ปัญญา ในการทำงานร่วมกันของบุคลากร ด้วยความเกื้อกูลและเมตตากัน ซึ่งเป็นการ
พัฒนาองค์กรมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางพุทธจริยา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การใช้หลักศีลพัฒนาองค์กรที่มีต่อผลการปฏิบัติงานประสิทธิภาพสูง
- 2) ไตรสิกขา กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นเลิศ

References

- Achara Lortakul. (2559). Competency Development of State University Staff. *MCU Journal of Social Sciences*, 6(1). 183-196.
- Patterson, J.P. (1986). Guiding Beliefs of Our School District. in *Productive School Systems for a No rational World* 50(51). Arlington, Va : Association for Supervision.
- Phraviman Kampeerapanyo (Trikamon). (2556). *Analytical Study of Five Precepts as for the Foundation of Peace* (Doctor of Buddhism Thesis) Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Sentell, G.D., Fast. (1994). *Focused & Flexible: Bold New Imperatives For The High Performance Organization*, Michigan : Pressmark International.
- Tippawan Lorsuwannarat. (2546). *New Organization Theories*. Bangkok: D,K.Printing World Ltd.
- Yaowarin Srichainant. (2553). *Organizational Culture: Network Creation and Ethical Development of Revenue Department, Ministry of Finance* (Doctor of Philosophy Thesis) Graduate School, Mahasarakam University

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม
The Community Economy Development of Local
Administrative Organizations with Buddha Dhamma

วราภุมิ สุวะโสภณ*
อภิรักษ์ จันตะนี**
ธัชชนันท์ อิศรเดช***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไปของการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒) เพื่อศึกษากระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม และ ๓) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม

ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญ ๒๑ คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกแบบเจาะจง จำนวน ๒๔ รูป/คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการอุปนัยวิเคราะห์และการพรรณนาความและการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๘ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัญหาทั่วไปของการดำเนินการเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ครัวเรือนชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในภาวะพอเพียงซึ่งมีรายได้ค่อนข้างน้อยแต่ก็ใช้จ่ายอย่างเพียงพอไม่ใช้จ่ายเกินตัวและมีส่วนน้อยที่รายได้ค่อนข้างสูง แม้ว่าชุมชนจะไม่มีกรรวมกลุ่มในการผลิตสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

๒. กระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม จัดทำแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดอบรมให้ความรู้และ

*นิสิตปริญญาเอก, วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย paiwanpuri@hotmail.com

**รองศาสตราจารย์ ดร., ที่ปรึกษาหลัก

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ที่ปรึกษาร่วม

จัดสรรงบประมาณโดยกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานล่างเพื่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

๓. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมทีถุฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาชีวิตในสังคมไทย ๑) การนำหลักอูฐฐานสัมปทามาแก้ปัญหาการขาดความเพียรหรือแก้ไขความเกียจคร้านสิ่งสำคัญก็คือการระมัดระวังหรือสำรวมรักษากาย วาจา ใจ ๒) การนำหลักอารักขสัมปทามาแก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์คือการใช้เงินตามหลักธรรมคนรู้จักทำมาหาเลี้ยง ๓) การนำหลักกัลยาณมิตตามาแก้ปัญหาชีวิตการคบคนพาล ความมีกัลยาณมิตรคือ มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคล และ ๔) การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะให้รู้จักประมาณในการเลี้ยงชีวิตโดยทางชอบธรรมกล่าวคือการดำรงชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ ประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลซึ่งเป็นหลักขั้นพื้นฐานที่ประทับระครองกาย วาจาให้เรียบร้อยและทำงานที่สุจริต

คำสำคัญ : การพัฒนา, เศรษฐกิจชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the problem of implementing economic development of local government 2) study the procedure of The develop of Communities Economics The Local Government With Buddha Dhamma and 3) provide guidelines for economic development according whit Buddha Dhamma of the local government

Research methodology was mixed research by qualitative research and quantitative research, is supported by the research design under sequential exploratory design and the qualitative research data were collected by focus group of 21 experts and depth interviews from the primary sampling of 24 persons by depth interviews and to analyze the data by means of inductive analysis and depiction. Andthe quantitative research using a questionnaire to collect data from a sample of the local administration and 308 samples that there were analyzed data by frequency, percentage, mean and standard deviation.

Findings of this Research were :

1. The problems of the implementation of the Communities Economics of local governments that most communities are in the household subsistence income is relatively low but the cost and do not spend more than adequate and there is a minority of relatively high income. Although the community is no

integration in the production of goods or services of any kind was not as successful as.

2. Procedure for the develop of Communities Economics Of The Local Government With Buddha Dharma that the local government had done plan to promotion and support for training knowing and budgets by offering economics plan to be the adoption community.

3. To provide guidelines for economic development according to Buddhadhamma as Thisdhadhammikadhapyoth 4 (community-based Buddhist virtues) used to solve social life in Thailand that follow as : 1) To bring Udthanasampta to solve the problem of lack of perseverance or laziness and it is important to be careful or cautious to maintain body, speech and mind.2) To bring Arakkhasampta to solve life's love of the unknown receivers that is making great money with the good people for a living.3) To bring Kalayanamitrato solve the life's problem as the union bullies that there is a good friend such as there instruct counsel and longtime friend of the environment, and good fellowship. And 4) To bring Samacheevita to solve the life's problem as a life spent agents know about the culture of life by way of righteousness. That is the main subsistence livelihood shall comply with the basic precepts which are essentially palliative care and Verbal stand and work honestly.

Keywords: Development, Community Economy

๑. บทนำ

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยได้จัดตั้งและปรับปรุง รูปแบบการปกครองท้องถิ่นหลายลักษณะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และรูปแบบสุดท้ายที่มีการจัดตั้งในขณะนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดตั้งโดย พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^๑ ประเทศไทย ได้มีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มปัจจุบัน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๓

^๑กรมการปกครอง, คู่มือการปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๘) หน้า ๓.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น^๒

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ยั่งยืนและมั่นคงในระยะยาวต้องเร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการ “ความเพียงพอ” ที่มุ่งใช้ “ความมีเหตุผล” พิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่จะได้รับอย่างรอบคอบพัฒนาด้วย “ฐานความรู้” ทั้งจากภายนอกและที่สั่งสมภายในประเทศ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างชาญฉลาดและรู้เท่า การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือ ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่ จากการใช้ “ทุนของชุมชน” ทั้งที่เป็นสินค้าทุน (เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิตต่างๆ ฯลฯ ที่มีอยู่หรือสามารถจัดหาได้ตามศักยภาพ) ทุนทางเศรษฐกิจ (ปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างสะดวกราบรื่น เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ สภาพภูมิประเทศ การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น) และทุนทางสังคม (วิถีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน โรงเรียน สถานีนามัย ฯลฯ)

ปัญหาชีวิตของสังคมไทยเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนเพราะขาดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ (๑) การขาดความพากเพียรในการทำงานหรือการศึกษา (๒) การไม่รู้จักประหยัดทรัพย์ มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น (๓) มีการคบคนพาลเป็นเพื่อน ชอบแนะนำไปในทางที่ผิด หรือ ที่ไม่ควร อาทิเช่น แนะนำให้ไปเล่นการพนัน ให้ไปลักขโมย ให้กินยาบ้า ให้เสพยา ขวนไปลูดคร่าจนอาจารย์เป็นต้น เหล่านี้ถือว่าเป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิต และ (๔) มีการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะใช้ชีวิตให้ไปตามกระแสนิยมของความต้องการ (ตัณหา) และไม่รู้จักเพียงพอ ไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่เกิดความอยากได้อยากมีอยากเป็น (โลภ) เกินฐานะของตน จึงทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนไทย^๓

พื้นที่การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมาและเมืองครุ ปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดในประเทศ จำนวน ๓๓๓๔ แห่ง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาลตำบล ๘๔ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๒๔๔ แห่งรวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๓๓๔ แห่ง และในสภาวะในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จึงมีบทบาทในการเสริมสร้างการพัฒนา และกำหนดแนวคิด และทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น “การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” โดยการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”

^๒ กรมการปกครอง, คัมภีร์ อบต., (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓) หน้า ๑๕.

^๓ นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๖๘.

และวิถีการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของ “ดุลยภาพเชิงพลวัต” ที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง รวมทั้งความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ อันจะนำไปสู่ “ความอยู่ดีมีสุข” ของ คนไทยทั้งชาติเป็น “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” และจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดภาคอีสานที่มุ่งสู่ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศและเข้าสู่สังคมอาเซียนและในประชาคมโลกได้อย่างมีเอกราชและอธิปไตยที่มั่นคงมีศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิ สงบสุขและสันติกับโลกอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไป ของการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม
๓. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่

๑. อธิบายรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เจาะลึก จำนวน ๒๔ รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญพิเศษ จำนวน ๒๑ คน
๒. อธิบายรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเทคนิคการวิจัยแบบสำรวจ โดยการแจกแบบสอบถาม ๓๐๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑. เครื่องมือเชิงคุณภาพ ๑.๑ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ๑.๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ๒. เครื่องมือเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น ๖ ตอน คือ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ ข้อมูลเชิงพฤติกรรมของประชากรมี ตอนที่ ๓ แบบสอบถามความคิดเห็นด้านความเข้มแข็งของชุมชน ระดับการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอนที่ ๔ แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมความเข้มแข็งแก่กลุ่มอาชีพ ตอนที่ ๕ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตอนที่ ๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

๔. ผลการวิจัย

สภาพปัญหาทั่วไปการดำเนินการเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการวิจัยสภาพปัญหาทั่วไปการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

ด้านส่งเสริมรายได้และกลุ่มอาชีพ ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของปัญหาเศรษฐกิจชุมชนอย่างถ่องแท้ ส่วนใหญ่มุ่งแก้ปัญหารายผลิตหรือปัญหารายบุคคลครัวเรือน และกลุ่มอาชีพเบื้องต้น โดยไม่ได้สนใจในเรื่องการสร้างฐานเศรษฐกิจระดับชุมชน ซึ่งมีผลต่อการสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง

ด้านทุนผลิตและการจำหน่าย เศรษฐกิจชุมชนที่ล่าช้าและพึ่งตนเองไม่ได้มักจะอยู่ในเขตรับผิดชอบพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ห่างไกลตัวเมืองและมีข้อจำกัดบางประการดำรงอยู่ เช่น ผลิตผลไม่มีตลาดรองรับเพียงพอ หน่วยผลิตขาดแคลนเงินทุน และหน่วยผลิตยังขาดทักษะภูมิปัญญาและเทคนิคการผลิต ทำให้ผลิตผลที่มีคุณภาพต่ำไม่นิยมของผู้บริโภค

ด้านบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ขององค์กรต่อกลุ่มอาชีพ และจัดสรรงบประมาณตามความต้องการชุมชน ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กซึ่งอยู่ห่างไกลตั้งอยู่ในชนบทจะจัดสรรงบประมาณด้านพัฒนาอาชีพชุมชนเพียงน้อยนิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจะแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลและประเมินกลุ่มอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่องและนำโครงการของกลุ่มอาชีพในชุมชนนำเข้าบรรจุแผนพัฒนาประจำปีแต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงเล็กน้อยตามฐานะการเงินการคลัง

กระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม

ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีตำบล และนายกเทศมนตรีเมือง ปลัดเทศบาล ผู้นำหมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกกลุ่มอาชีพ ทั้ง ๒๐ คน และพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๔ รูป มีแนวทางในการดำเนินการ ๓ ด้าน คือ การผลิต การจำหน่ายและการบริโภค

ด้านการผลิต จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ปัจจัยการผลิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การใช้ที่ดินและน้ำ นอกจากจะนำหลักเกณฑ์การจัดแบ่งพื้นที่ตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริมาพิจารณาแล้ว ยังรวมถึงการใช้ที่ดินที่ยังไม่ได้ทำประโยชน์อะไรมาใช้ในการทำการเกษตรกรรม (๒) การใช้แรงงานที่มีอยู่ในครัวเรือนตลอดจนแรงงานที่มาจากผู้ว่างงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต (๓) การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านทุน การสร้างและสนับสนุนทุน เพื่อการผลิต โดยลดการพึ่งพาทุนจากภายนอก ด้วยการส่งเสริมให้นำทุนที่มีอยู่แล้วจากกลุ่มออมทรัพย์มาขยายผลให้เกิดประโยชน์ (๔) การบริหารและการจัดการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ใน

การผลิต การรู้จักนำเทคโนโลยีพื้นฐาน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ด้านการจำหน่าย เพื่อให้ประชาชนในชนบทรู้จักการทำมาหากิน มีความพออยู่พอกินตามแนวพระราชดำริฯ เศรษฐกิจแบบพอเพียง และส่วนเกินจากการบริโภคไปสู่ระบบการค้าและการจำหน่ายมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตต้องรู้ข้อมูลภาวะ และปริมาณความต้องการของตลาด แนวทางที่จะส่งเสริมในด้านการจำหน่ายการส่งเสริมการรวมกลุ่ม

ด้านการบริโภค เป็นการปลูกฝังแนวคิดไม่ให้อาศัยฟุ่มเฟือย เพื่อการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคภายในท้องถิ่น เพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอก นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเสริม ได้แก่ กิจกรรมร้านค้าชุมชน กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ กิจกรรมเครือข่ายร้านค้าชุมชนหรือศูนย์สาธิตตลาด กิจกรรมเครือข่ายองค์กรชุมชน กิจกรรมประชาคม ศูนย์บริการการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ เป็นต้น

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและการมีส่วนร่วม จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยจากผลสัมฤทธิ์ และสนทนากลุ่มในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน ทำให้สามารถสรุปได้ถึงปัจจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย ๓ ปัจจัยหลัก คือ (๑) ปัจจัยผลักดัน เศรษฐกิจชุมชน (๒) กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน และ (๓) การจัดสรรกำไรส่วนเกิน

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาชีวิตในสังคมไทย

การนำหลักอภิญญาสัมปทามาแก้ปัญหาการขาดความเพียร การนำหลักอภิญญาสัมปทามาแก้ปัญหาการขาดความเพียรหรือแก้ไขความเกียจคร้าน

การนำหลักอารักขสัมปทามาแก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ การนำหลักอารักขสัมปทามาแก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ คือการใช้เงินตามหลักธรรมคนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน)

การนำหลักกัลยาณมิตตตามาแก้ปัญหาชีวิตการคบคนพาล การนำหลักกัลยาณมิตตตามาแก้ปัญหาชีวิตการคบคนพาล

การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์เกินฐานะ

๕. อภิปรายผล

สภาพปัญหาทั่วไปการดำเนินการเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการวิจัยสภาพปัญหาทั่วไปการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า คริวเรือนชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในภาวะพอยังชีพ มีรายได้ค่อนข้างน้อยแต่ก็ใช้จ่ายอย่างเพียงพอ ไม่ใช้จ่ายเกินตัว และมีส่วนน้อยที่ รายได้ค่อนข้างสูงแม้ว่าชุมชนจะไม่มีกรรวมกลุ่มในการผลิตกันแน่ นอกจากนี้แล้วในส่วนของภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้มีการฝึกอบรมอาชีพโดยจัดขึ้นแล้วให้ชุมชนเข้าฝึกอบรมเพื่อนำความรู้เป็นเครื่องมือประกอบอาชีพเลี้ยง

ตนเอง มีการอบรมหลักสูตรประกอบอาชีพระยะสั้น และกลุ่มอาชีพบางกลุ่มในชุมชนเมืองได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนวดแผนไทยอำเภอปักธงชัยและอำเภอเมืองนครราชสีมา มีความร่วมมือ ร่วมใจในการดำเนินงาน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ภายใต้การสร้างการเรียนรู้แนวทางการนำผลิตภัณฑ์ชุมชนเข้าสู่การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ ศรณรายณ์ ศรีเพชร ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่าด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพการให้ความสนใจในการรวมกลุ่มของคนในชุมชน เช่นเดียวกับการรวมกลุ่มการตลาด ซึ่งเกิดขึ้นจากอาชีพเสริมที่คนในชุมชนดั้งเดิมทำอยู่ก่อนแล้ว แต่เมื่อได้รับคำแนะนำที่ดีจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมกลุ่มอาชีพกัน และคนในชุมชนมีความเห็นที่คล้ายคลึงกัน จึงได้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่างๆ ขึ้น สามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน แต่ในปัจจุบันพบว่า มีกลุ่มที่จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนบางแห่งมีการกระจัดตัวของกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มอาชีพผ้าทอตีนจกแม่วังช้าง ที่มีการรวมตัวกันในเฉพาะหมู่บ้านแม่วังช้างเท่านั้น ทั้งนี้การรวมกลุ่มอาชีพของคนในชุมชนมีจุดประสงค์หลักคือ สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลัก^๔

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม จากข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเชิงพฤติกรรม และความต้องการการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจ มีดังนี้

ด้านส่งเสริมรายได้และกลุ่มอาชีพผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของปัญหาเศรษฐกิจชุมชนอย่างถ่องแท้ ส่วนใหญ่มุ่งแก้ปัญหาขายผลผลิตหรือปัญหาขายบุคคลครัวเรือน และกลุ่มอาชีพเบื้องต้น โดยไม่ได้สนใจในเรื่องการสร้างฐานเศรษฐกิจระดับชุมชน ซึ่งมีผลต่อการสร้างฐานรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง

ด้านทุนผลิตและการจำหน่ายเศรษฐกิจชุมชนที่ล่าช้าและพึ่งตนเองไม่ได้มักจะอยู่ในเขตรับผิดชอบพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ห่างไกลตัวเมืองและมีข้อจำกัดบางประการดำรงอยู่ เช่น ผลผลิตไม่มีตลาดรองรับเพียงพอ หน่วยผลิตขาดแคลนเงินทุน และหน่วยผลิตยังขาดทักษะภูมิปัญญาและเทคนิคการผลิต ทำให้ผลผลิตที่มีคุณภาพต่ำไม่นิยมของผู้บริโภค สอดคล้องกับ ขวัญกมล ตอนขวา ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีบทบาท และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการในเรื่องของการผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญ

^๔ศรณรายณ์ ศรีเพชร, “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา : อำเภอจุน จังหวัดพะเยา”, รายงานวิจัย, (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๕๔ -๕๕.

ในการพัฒนาทั้งผู้นำเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ชาวบ้านหรือสมาชิกกลุ่มอาชีพ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้และความสามารถด้านการผลิต รู้จักบริโภค และมีแนวคิดด้านการแปรรูป และการขาย โดยสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและเอกชน และส่งผลต่อการระดมคน เงินทุน การบริหารการจัดการในกระบวนการผลิต^๕

ด้านบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ผู้บริหารท้องถิ่นมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ขององค์กรต่อกลุ่มอาชีพ และจัดสรรงบประมาณตามความต้องการชุมชน ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กซึ่งอยู่ห่างไกลตั้งอยู่ในชนบทจะจัดสรรงบประมาณด้านพัฒนาอาชีพชุมชนเพียงน้อยนิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจะแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลและประเมินกลุ่มอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่องและนำโครงการของกลุ่มอาชีพในชุมชนนำเข้าบรรจุแผนพัฒนาประจำปีแต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงเล็กน้อยตามฐานะการเงินการคลัง สอดคล้องกับ ขวัญกมล ดอนขวา ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันมีบทบาท และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการในเรื่องของการผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น^๖

กระบวนการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรม

ด้านการผลิต จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ปัจจัยการผลิตให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญได้แก่ (๑) การใช้ที่ดินและน้ำ นอกจากจะนำหลักเกณฑ์การจัดแบ่งพื้นที่ตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริมาพิจารณาแล้ว ยังรวมถึงการใช้ที่ดินที่ยังไม่ได้ทำประโยชน์อะไรมาใช้ในการทำการเกษตรกรรมเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ (๒) การใช้แรงงานที่มีอยู่ในครัวเรือนตลอดจนแรงงานที่มาช่วยเพิ่มเติมจากผู้ว่างงานหรือถูกเลิกจ้างที่กลับภูมิลำเนา เพื่อลดต้นทุนการผลิต และรายจ่ายในครัวเรือน (๓) การสนับสนุนและ ส่งเสริมในด้านทุน ควรดำเนินการสองทาง ทางหนึ่งคือการสร้างและสนับสนุนทุนเพื่อการผลิต โดยลดการพึ่งพาทุนจากภายนอก ด้วยการส่งเสริมให้นำทุนที่มีอยู่แล้วจากกลุ่มออมทรัพย์มาขยายผลให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในชุมชน อีกทางหนึ่งคือ การลดต้นทุนการผลิตและการบริโภค เช่น ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เป็นต้น (๔) การบริหารและการจัดการด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ในการผลิต การรู้จักนำเทคโนโลยีพื้นฐาน

^๕ ขวัญกมล ดอนขวา, “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๕), หน้า ๓๐- ๔๒.

^๖ ขวัญกมล ดอนขวา, “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๕), หน้า ๓๐- ๔๒.

หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์การเรียนรู้ในระบบการตลาด การจัดทำบัญชีการค้า รายรับรายจ่ายที่ชาวบ้านสามารถเรียนรู้และทำได้โดยง่าย สอดคล้องกับ ศิริพร เลิศยิ่งยศ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านโคกแฝก ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าขายในชุมชน มีศักยภาพในการได้รับการส่งเสริมให้การแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อการจัดจำหน่าย เช่นปลูกผักปลอดสารพิษ การทำชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นความหวังของสังคมไทยอนาคต และเป็นสิ่งนำไปสู่ความสำเร็จได้โดย ชั้นที่หนึ่งมีเป้าหมายที่ดี และชัดเจน ชั้นที่สองมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีและชัดเจนที่สามมีวิธีการที่ดีและเหมาะสม ชั้นที่สี่มีการติดตามผลที่ดี^๗

ด้านการจำหน่าย เพื่อให้ประชาชนในชนบทรู้จักการทำมาหากิน เพื่อให้มีความพออยู่พอกินตามแนวพระราชดำริฯ เศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในขั้นต้น และส่วนเกินจากการบริโภคไปสู่ระบบการค้าและการจำหน่ายมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ผลิตต้องรู้ข้อมูลภาวะและปริมาณความต้องการของตลาด แนวทางที่จะส่งเสริมในด้านการจำหน่ายการส่งเสริมการรวมกลุ่ม การส่งเสริมกิจกรรมร้านค้าชุมชน และศูนย์สาธิตการตลาด เป็นกิจกรรมสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรได้มีการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านทุน ข้อมูลและการจัดการ เพื่อให้ระบบการผลิตและการจำหน่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ฌาน ธรรมวิจารณ์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ ผลการวิจัยพบว่า เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพุทธมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทจึงทำให้องค์การที่เป็นระบบใหญ่ต้องมีเป้าหมายขององค์การที่ เศรษฐกิจแบบพอเพียง มีพุทธเศรษฐศาสตร์เป็นแนวทางของระบบเศรษฐกิจ มีกระบวนการพัฒนาที่ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาเพื่อผลงาน กระบวนการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาโลกิยธรรม และกระบวนการพัฒนาระดับโลกุตระธรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับบุคคล และระดับองค์การจะมีตัวแบบในการพัฒนา ซึ่งสามารถใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธได้ด้วย^๘

ด้านการบริโภค เป็นการปลูกฝังแนวคิดไม่ให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เพื่อการส่งเสริมการผลิตและ การบริโภคภายในท้องถิ่น เพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอก นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเสริม ได้แก่ กิจกรรมร้านค้าชุมชน กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ กิจกรรมเครือข่ายร้านค้าชุมชนหรือศูนย์สาธิตตลาด กิจกรรมเครือข่ายองค์กรชุมชน กิจกรรมประชาคม ศูนย์บริการการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ กิจกรรมเกษตรผสมผสานและเกษตรทฤษฎีใหม่ กิจกรรมพัฒนาแหล่งน้ำ

^๗ศิริพร เลิศยิ่งยศ, “โครงการจัดทำแผนชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านโคกแฝก ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา”, รายงานวิจัย (นครราชสีมา : โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๓), หน้า ๔๘.

^๘ฌาน ธรรมวิจารณ์, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐).

ขนาดเล็ก และกิจกรรมพัฒนาส่งเสริมอาชีพ และพิจารณาการส่งเสริมเศรษฐกิจโดยรวม และกิจกรรมการส่งเสริมเศรษฐกิจในด้านการส่งเสริมการค้า มาค้าขาย การส่งเสริมการทำงานแบบรวมกลุ่ม การส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดการด้านการตลาดจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินการโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและการมีส่วนร่วม

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยจากผลสัมฤทธิ์ และสนทนากลุ่มในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชน ทำให้สามารถสรุปได้ถึงปัจจัยที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย ๓ ปัจจัยหลัก คือ (๑) ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน (๒) กิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน (๓) การจัดสรรกำไรส่วนเกิน เป็นกำไรส่วนเกินที่ได้จากการหักค่าใช้จ่ายออกแล้ว ในการนำมาสรุปผลและหาแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ ได้วิจัยเรื่อง “งานการวิจัยการศึกษาสถานภาพการผลิต ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและอาหารเสริมเพื่อสุขภาพเพื่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า เพื่อให้ต้นทุนการผลิตมีความสมดุลกับราคาวัตถุดิบทางการเกษตรที่จำหน่ายและมีข้อเสนอแนะดังนี้ สร้างความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนในทุกระดับทั้งหน่วยส่งเสริมและองค์กรชุมชน จัดระบบองค์ความรู้ และรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนส่งเสริมความรู้ในด้านการผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนในด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพ และเทคนิคการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพและลดต้นทุนการผลิต ประสานการดำเนินงานอย่างบูรณาการเพื่อให้เกิดโครงสร้างและหน้าที่ จะได้ลดความซ้ำซ้อนของงาน^๕

๕.๒.๓ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาชีวิตในสังคมไทย

๕.๒.๓.๑ การนำหลักอภิญญาสัมปทามาแก้ปัญหาการขาดความเพียร

การนำหลักอภิญญาสัมปทามาแก้ปัญหาการขาดความเพียรหรือแก้ไขความเกียจคร้าน สิ่งสำคัญก็คือการระมัดระวังหรือสำรวมรักษากาย วาจา ใจ

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเป็นคนเกียจคร้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดเพราะบางคนอาจจะไม่ต้องใช้วิธีการมาก แต่บางคนอาจใช้วิธีการแก้ไขน้อย สอดคล้องกับ นฤมล นิราทร, อรศรี งามวิทยาพงศ์ และ ชไมพร รุ่งฤกษ์ฤทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง เศรษฐกิจนอกภาคทางการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในเศรษฐกิจนอกภาคทางการมีความเป็นไปได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ณ เวลาปัจจุบัน มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว หากแต่มิได้ปรากฏชัดเจน ในรูปของกลุ่มหรือขบวนการที่มีชื่อหรือ

^๕เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ, “การศึกษาสถานภาพการผลิต ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ เพื่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา”, รายงานวิจัย, (นครราชสีมา : สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๖), หน้า ๔๙.

วัตถุประสงค์ชัดเจน เพื่อการดังกล่าว หากเศรษฐกิจพอเพียงปรากฏอยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ไม่ว่าจะในการศึกษากลุ่มอาชีพใด และพบความหมายทั้งในลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และในฐานะของโลกทัศน์วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (หลักการ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข) โดยการศึกษาเจาะลึกพบว่าผู้ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญานี้ มีความสุขในชีวิตได้ตามอัตภาพของฐานะตนเอง คือสามารถประคองฐานะทางเศรษฐกิจให้ได้ ในขณะที่มีความสุขในมิติทางจิตใจจากความสัมพันธ์ผูกพันภายในครอบครัวตนเองและจากการได้ทำความดีตามค่านิยมทางจริยธรรมของตนปรากฏการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้นเองตามเงื่อนไขปัจจัยของปัจเจกบุคคล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาจากรัฐ หน่วยงานรัฐ องค์กรสังคม ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้สามารถจะดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาดังกล่าวได้ต่อไป^{๑๐}

๕.๒.๓.๒ การนำหลักอารักขสัมปทานมาแก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์

การนำหลักอารักขสัมปทานมาแก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ คือการใช้เงินตามหลักธรรมคนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ (ชีวิตที่เป็นหลักฐาน)

คนที่จะเรียกได้ว่า รู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็น ใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ มนุญมุข ประดิษฐ์ ได้วิจัยเรื่อง “มัชฌิมาปฏิปทา” ในพระไตรปิฎกกับทางสายกลางในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริไว้ตอนหนึ่งว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายนั้น หากจะให้มีความคุ้มค่าที่แท้จริงและแก้ปัญหาของมนุษย์ได้ก็จะต้องให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การแจกจ่าย การสร้างงาน...จะต้องเป็น “สัมมาเศรษฐกิจ” คือ เป็นเศรษฐศาสตร์ที่ถูกต้องเป็นสัมมาอาชีพ และมีเป้าหมายเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต สังคม ชุมชน ระบบนิเวศ และโลกเป็นส่วนร่วมด้วย^{๑๑}

๕.๒.๓.๓ การนำหลักกัลยาณมิตตตามาแก้ปัญหาชีวิตการคบคนพาล

การนำหลักกัลยาณมิตตตามาแก้ปัญหาชีวิตการคบคนพาล ความมีกัลยาณมิตร คือ มีผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษาเพื่อนที่คบหาและบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี, ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคลหรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญาที่มีความสามารถ ซึ่งจะช่วยเหลือสนับสนุนชักจูงชี้ช่องทางเป็นแบบอย่างตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการและธรรมปฏิบัติ, สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี สอดคล้องกับ

^{๑๐} นฤมล นิราทร, อรศรี งามวิทย์พงศ์ และชไมพร รุ่งฤกษ์ฤทธิ์, เศรษฐกิจนอกภาคทางการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๐๐), หน้า ๑๑๑-๑๑๔.

^{๑๑} มนุญมุข ประดิษฐ์, “มัชฌิมาปฏิปทา” ในพระไตรปิฎกกับทางสายกลางในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๓๑.

สุวิมล ตั้งประเสริฐ ได้วิจัยเรื่อง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา อย่างยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาที่เริ่มจากหลักของการพึ่งตัวเอง โดยเปลี่ยนจากการพึ่งตนเองไม่ได้หรือต้องคอยอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา (Dependent) เป็นการพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง เป็นอิสระ (Independent) แล้วจึงค่อยพัฒนาขึ้นมาเป็นการแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มช่วยเหลือกันจนนำไปสู่การพึ่งพิงอิงกัน (interdependent) สงเคราะห์เกื้อกูลร่วมมือกัน และประสานกับโลกภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศอันเป็นสิ่งมหัศจรรย์กลายเป็นสังคมที่มีความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์^{๑๖}

๕.๒.๓.๔ การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์สินเกินฐานะ

การนำหลักสมชีวิตามาแก้ปัญหาชีวิตการใช้จ่ายทรัพย์สินเกินฐานะ คือ การประหยัดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เราจะมีชีวิตราบรื่นปกติสุขได้ก็ต้องรู้จักใช้เงินทองอย่างประหยัด ใช้แต่ในสิ่งที่จำเป็นแก่การครองชีพของเราพยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา

ความรู้จักประมาณตน คือ ให้อำนาจประมาณในการเลี้ยงชีวิตโดยทางชอบธรรม กล่าวคือ การดำรงชีวิตตามหลักสัมมาอาชีวะ ประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีลซึ่งเป็นหลักขั้นพื้นฐานที่จะประดับประดองกาย วาจาให้เรียบร้อยและทำงานที่สุจริต คือ ถูกต้องเป็นไปตามเหตุผลซึ่งแต่ละอาชีพมีวัตถุประสงค์อยู่ในตัวของมันเอง และเป็นการไม่เบียดเบียนหรือก่อความวุ่นวายเดือดร้อนให้กับใคร ยังเป็นการสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมทำให้ชีวิตดำเนินไปโดยสะดวกราบรื่นใช้ชีวิตอย่างปกติสุข สอดคล้องกับ ศักดาพิณีจ ฌรงค์ชาติโสภณ ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการมุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานล่างของสังคม ได้แก่ ครอบครัวชุมชน หมู่บ้าน ตำบล โดยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ด้วยการสร้าง กระแสเศรษฐกิจพอเพียงหรือเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย สร้างระบบบริหารจัดการสนองความต้องการของประชาชน เน้นการปฏิบัติงานของกลุ่มชน และความร่วมมือจากทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี รวมทั้งให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล

^{๑๖}สุวิมล ตั้งประเสริฐ, “การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา อย่างยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, รายงานวิจัย, (นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา) หน้า ๓๐.

และพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๑๑}

๖. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) การดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นส่วนใหญ่ ควรให้ความสำคัญด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

๒) การดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบาย โครงการหรือกิจกรรม ให้หลากหลายและมากยิ่งขึ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนที่ดียิ่งขึ้นต่อไป และผู้บริหารควรมีการประชาสัมพันธ์นโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันการดำเนินงานการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนคนในชุมชนจะต้องเข้ามา รับทราบปัญหาและร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อการพัฒนาที่ตรงเป้าหมายมากที่สุด

๓) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนควรให้ความสนใจในหลักธรรมของพุทธศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือและให้ความสำคัญกับหลักธรรมของศาสนาอื่นด้วย เพราะทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ในการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาความรู้ให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน การบริหารจัดการงานของกลุ่มโดยยึดกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นมาเป็นของตนเอง โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎข้อบังคับ และระเบียบกลุ่มทำให้สมาชิกทุกคนยอมรับและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะทำให้สมาชิกเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีความมุ่งมั่นในการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจโดยตรง เช่น กองสวัสดิการและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะแนวทางในการดำเนินกิจการของแต่ละกลุ่ม ควรมีการตรวจสอบการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม เพื่อไม่ให้มีการดำเนินการในลักษณะซ้ำซ้อน หรือหากจำเป็นต้องมีก็อาจใช้วิธีบูรรวม เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด

^{๑๑} ศักดาพินิจ ณรงค์ชาติโสภณ, “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีนิพนธ์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนทุกระดับ เป็นการลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำและประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณในการดำเนินการ
- ๒) คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแก่กลุ่มอาชีพให้ครบทุกคน ควรมีการปรับปรุงนโยบาย ข้อมูลข่าวสาร วิธีดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั่วไปหรือบริบทของชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาที่ตรงเป้าหมายและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
- ๓) ควรมีการวิจัยการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องเพื่อทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาให้ตรงกับสภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงและเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดูแลสนับสนุนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้แก่ประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ:

- กรมการปกครอง. คู่มือการปฏิบัติงานสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๘.
- _____ , คัมภีร์ อบต., กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.
- นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์. วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.
- นฤมล นิราทร, อรศรี งามวิทยาพงศ์ และชไมพร รุ่งฤกษ์ฤทธิ์. เศรษฐกิจนอภาคทางการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๐๐.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย

- เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ. “การศึกษาสถานภาพการผลิต ผักถัณฑ์สมุนไพรและอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ เพื่อเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา”. รายงานวิจัย. นครราชสีมา : สำนักวิชาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๔๖.
- ขวัญกมล ดอนขวา. “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. รายงานวิจัย.

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๕.

ฉาน ตรรกวิจารณ์. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐.

มบุญมุข ประดิษฐ์. “มัชฌิมาปฏิปทา” ในพระไตรปิฎกกับทางสายกลางในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ศรนรายณ์ ศรีเพชร. “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษา : อำเภอจุน จังหวัดพะเยา” รายงานวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.

ศักดิ์ดาพิณี ณรงค์ชาติโสภณ. “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต.

วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.

ศิริพร เลิศยังยศ. “โครงการจัดทำแผนชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบมีส่วนร่วมของคนในหมู่บ้านโคกแฝก ตำบลขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา”. รายงานวิจัย. นครราชสีมา : โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๓.

สุวิมล ตั้งประเสริฐ. “การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา อย่างยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”. รายงานวิจัย. (นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ๒๕๕๑).

๒. ภาษาอังกฤษ :

(I) Books:

Galtung, J. Peter, O’B, & Ray, P. Self-reliance: A strategy for development. London : Boyle L’ Ouvre, 1980.

John J. Clark, Outline of Local Government of The United Kingdom, London : Sir Issac Pitman and Son Ltd, 1957.

Rostow, W.W. The Stages of Economic Growth A Non-Communist Manifesto. London: Cambridge University Press, 1991.

UN. Department of Economic and Social Affair. Community Development and Related Service. New York : United Nation Republication, 1960.

Willam A. Robson, “Local government” in Encyclopedia of Social Science, Vol.x New York : The Macmillan Company, 1953.

ยุทธศาสตร์การพัฒนากจริยธรรมาภิบาลของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง

The Development Strategies of Good Governance Ethics of Local
Administrative Organizations in the Central Region

จิตภา เร่งมีศรีสุข (Jidapa Rengmeesisuk)¹, ธัชชนันท์ อิศรเดช (Thatchanan Isaradet)²,
นภัทธ์ แก้วนาต (Naphat Kheawnak)³

¹ นักศึกษาปริญญาเอกพุทธศาสตร์คุณูปกตบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง 2) ศึกษาและพัฒนารูปแบบจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง และ 3) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) แบบสอบถาม (Questionnaire) เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของจริยธรรมาภิบาลในภาพรวม องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.47) องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.52) และองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.50)

2. รูปแบบจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง ประกอบด้วยคุณลักษณะหลักธรรมาภิบาล 3 ด้าน เพื่อการพัฒนากจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในงานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุน ประกอบด้วย 1) รูปแบบเชิงบูรณาการของจริยธรรมาภิบาลในด้านความโปร่งใสในงานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุน 2) รูปแบบเชิงบูรณาการของจริยธรรมาภิบาลในด้านความรับผิดชอบในงานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุน และ 3) รูปแบบเชิงบูรณาการของจริยธรรมาภิบาลในด้านการมีส่วนร่วมในงานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุน

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนากจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ คือ “จริยธรรมาภิบาลงานปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนางานคุณภาพ สร้างสังคมคุณธรรม” พันธกิจ คือ การเสริมหนุนกิจการขององค์กรทุกมิติงานให้มีจริยธรรมาภิบาลสูงขึ้น สร้างเสริม

ความรู้และทัศนคติที่ดีของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบในการกำกับดูแลพฤติกรรมการทำงาน
ของบุคลากรให้มีธรรมาภิบาล และมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมและจิตสำนึกธรรมาภิบาล (Good Governance
Mind) ให้เกิดกับบุคลากรทุกคนในองค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บริการต่อประชาชนโดยองค์กรที่มีคุณภาพ
คุณธรรม เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ คือ เพื่อให้ระบบการบริหารงานมีความเป็นธรรมาภิบาล ด้วยหลักความ
โปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ระบบการบริการงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี
ความเป็นธรรมาภิบาลด้วยหลักการความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม และเพื่อให้ระบบงาน
สนับสนุนมีความเป็นธรรมาภิบาลด้วยหลักการความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม
กระบวนการดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการ
บริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ให้เกิดเป็นองค์กรที่มีความเป็นจริยธรรมาภิบาล ประกอบด้วย กลยุทธ์การสร้าง
ความโปร่งใสในงานบริหาร กลยุทธ์การสร้างความโปร่งใสในการบริการประชาชน กลยุทธ์การสร้างความ
โปร่งใสในงานสนับสนุน กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมในงานบริหาร กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมในการ
บริการประชาชน กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน กลยุทธ์การสร้างความรับผิดชอบต่อ
งานบริหาร กลยุทธ์การสร้างความรับผิดชอบต่อบริการประชาชน และกลยุทธ์การสร้างความรับผิดชอบต่อ
การสนับสนุน

คำสำคัญ : จริยธรรมาภิบาล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This thesis aimed at studying the development strategies of good governance ethics of Local Administrative Organizations in the central region. The main objectives were (1) to study the general status of good governance ethics of Local Administrative Organizations in the central region; (2) to study and develop good governance ethics model of Local Administrative Organizations in central region and (3) to specify the development strategy of good governance ethics of Local Administrative Organizations in the central region. Research and development method (R&D) was employed in this study. The research instruments for data collection were documentary analysis, questionnaire, Delphi technique and focus group discussion.

The results of the study found that:

(1) The overall general state of good governance ethics of Local Administrative Organizations in the central region of the small size Sub-District Administrative Organizations is found at the middle level (\bar{X} = 3.4), the middle size Sub-District Administrative Organization is ranked at the high level (\bar{X} = 3.52) and the large size Sub-District Administrative Organization is noted at the middle level (\bar{X} = 3.50).

(2) The system of good governance ethics of Local Government in the central region consists of three good governance ethics characteristics for the development of good governance ethics of Local

Government in the administrative work, service work and support work; which result in 1) an integration model of good governance ethics in the transparency of administration, service and support work; 2) an integration model of good governance ethics in the responsibility of administration, service and support work and 3) an integration model of good governance ethics in the participation in administration, service and support work.

(3) The main points of development strategies of good governance ethics of Local Government in the central region consist of "vision," which is "the good governance ethics of the Local Government, developing quality work and instilling virtue in the society"; "mission," which means supporting every work of the organization in every aspect to have higher governance ethics, creating new knowledge and good attitude of officers in carrying out duties, taking responsibility for supervising officers' behavior to be in accordance with good governance ethics and focusing on creating good governance ethics mind and value for every individuals in the organization continuously for conducting public service; "Strategic purposes," which are to make the administrative system the one with good governance ethics with responsibility and participation and devoid of corruption in order to make the administrative system, as well as the support work, of the Local Administrative Organization to have governance ethics with transparency, responsibility and participation. The strategic process of the Local Administrative Organization should have a strategic planning for the strategic administration, which can lead the organization to be the one with good governance ethics. This consists of a strategy of transparency, participation and responsibility in administrative work, public service and support work.

Keywords: Good Governance Ethics, Local Administrative Organization

บทนำ

สังคมที่มีการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวในสิทธิ หน้าที่ และค่านิยมใหม่ๆ กระจายไปทั่วโลก นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องให้การบริหารจัดการประเทศต้องคำนึงถึงความ เป็นประชาธิปไตย การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีการนำการบริหาร จัดการที่ดีมาใช้ในการบริหารในทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความ เป็นธรรม และแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันซึ่งเป็นปัญหาที่บั่นทอนการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากระบบราชการที่เป็นรากฐานสำคัญของการบริหารประเทศไทยนั้นมาจากระบบอุปถัมภ์ การ บริหารงานจึงมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ของพวกพ้องของตน จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศอย่างมาก ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนกลายเป็นค่านิยมการคอร์รัปชันที่เป็นปกติวิสัยในการบริหารงานของระบบ ราชการในทุกภาคส่วน ส่งผลให้ภาครัฐซึ่งแต่เดิมมีการบริหารที่รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง (Centralization)

ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากเดิมโดยหันมาให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชาชนจะเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตย คือ มีอำนาจในการควบคุม กำกับและตรวจสอบผู้บริหารท้องถิ่น ส่งผลให้เศรษฐกิจและสังคมมีความเข้มแข็ง อันเป็นการแสดงถึงการปกครองตนเองได้เป็นอย่างดี

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เกิดจากการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการถ่ายโอนอำนาจ ทรัพยากร และความรับผิดชอบต่าง ๆ ไปยังหน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และเป็นรูปแบบการบริหารการปกครองที่ให้โอกาสแก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้และแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นสถาบันการเรียนรู้ทางการเมือง การใช้สิทธิ อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเชื่อมโยงในระบอบประชาธิปไตย (พิสิษฐ์ จอมบุญเรือง, 2552 : 63) เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกส่วนได้อย่างสมดุล (สมชาย สุเทศ, 2556) มีการนำการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่น่าหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการที่จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดี คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มาประยุกต์ในการบริหารงานอย่างจริงจัง (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2546 : 61) โดยเฉพาะต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของการบริหารจัดการที่ดีให้กับทุกภาคส่วน เป็นหลักการที่มีความสำคัญยิ่งโดยเฉพาะในเรื่องของการตัดสินใจทางการบริหาร ซึ่งอาจจะถูกอิทธิพลครอบงำ อาจนำไปสู่การคอร์รัปชัน การทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) หรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) ที่เป็นปัญหาสำคัญ ที่ฝังรากลึกในสังคมไทยในปัจจุบัน (ธนาจันทร์สม, 2548 : 2)

การสร้างค่านิยมในการบริหารจัดการของทุกภาคส่วนด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กรของตนด้วยความเข้าใจการบริหารจัดการอย่างถ่องแท้ทั้งการบริหารคนและการบริหารงาน ให้รับรู้ถึงคุณค่าของหลักธรรมาภิบาลที่เป็นแนวทางและกลไกสำคัญในการบริหารองค์กรให้มีคุณภาพ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2548 : 245) ต้องผ่านกระบวนการสร้างความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา ทั้งการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับจากคนในองค์กร จนเป็นวิถีชีวิตของคนในองค์กรและสังคม โดยกระบวนการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เกิดจากการผสมผสานระหว่างเครื่องมือทางสังคมที่เรียกว่า “จริยธรรม” ซึ่งเป็นแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติอันดีงามขององค์กรและสังคม เมื่อเกิดการบูรณาการหลักธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดเป็น “จริยธรรมาภิบาล” อันเป็นแนวทางที่สำคัญยิ่งในการบริหารองค์กรที่เกิดจากการสร้างความรู้ ความเชื่อที่จะทำให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดี มีคุณภาพและมีความเป็นธรรมในทุกด้าน (จุฬพล หนีมพานิช, 2548 : 449-451) แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน (พระมหาสมณ ปัจโจปการี, 2553 : 333) มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม จนจริยธรรมาภิบาลกลายเป็นวิถีชีวิตอันเป็นสิ่งที่ดีควบคุมสังคม สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่สังคม จนเกิดเป็นบรรทัดฐานซึ่งยึดถือเป็นมาตรฐานของพฤติกรรมของคนในสังคม (Alvesson, 1989 : 4-18) และในการสร้าง “จริยธรรมาภิบาล” ในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกฝังจริยธรรมของการบริหารจัดการที่มีคุณธรรมลงในจิตใจของทุกคนให้สามารถแยกแยะได้ว่า “สิ่งใดถูก สิ่งใด

ผิด สิ่งใดควรใช้เวลาไหน” เพราะสิ่งที่อยู่ในใจเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทรงพลังมากที่สุด (ภิกษุศักดิ์ กัลยาณมิตร. 2554)

ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนাজริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพในการบริหารให้เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้อปท.มี “จริยธรรมาภิบาล” อยู่ในจิตสำนึก (Good Governance Mind) จนเกิดการบริหารที่มีจริยธรรมเป็นหลักการบริหารที่เป็นธรรม จะหลอมรวมทัศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยม จากการปลูกฝังถ่ายทอดจากผู้บริหารท้องถิ่นสู่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคอันจะนำไปสู่ “การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบจริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนাজริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนাজริยธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม แนวคิดทฤษฎีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมาภิบาล หลักธรรมสำหรับนักบริหาร แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ แนวคิดทฤษฎีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบหรือแบบจำลอง แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ คณะผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชนผู้ใช้บริการของ อบต. จำนวน 189 แห่ง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือก อบต. ทั้ง 3 ขนาด (เล็ก กลาง ใหญ่) ใน 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนนทบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 270 คน (กาสิ๊ก เต๊ะชันหมาก. 2553 : 98)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญเดลฟาย (Delphi) ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบ “จริยธรรมาภิบาล” อปท. และการกำหนดรูปแบบจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ในเขตภาคกลาง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใน 3 จังหวัด จังหวัดละ 3 อบต. ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 รูป/คน มีอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน ประมาณ 0.02 (ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. 2552 : 205) กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนাজริยธรรมาภิบาล ของ อปท. ในเขตภาคกลาง จำนวน 12 รูป/คน

ปีที่ 7 ฉบับที่ 13 : มกราคม - มิถุนายน 2558

ประกอบด้วย นายกอบต. 3 คน ปลัดกอบต. 3 คน นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 2 คน พระภิกษุสงฆ์ 2 รูป และผู้นำชุมชน 2 คน

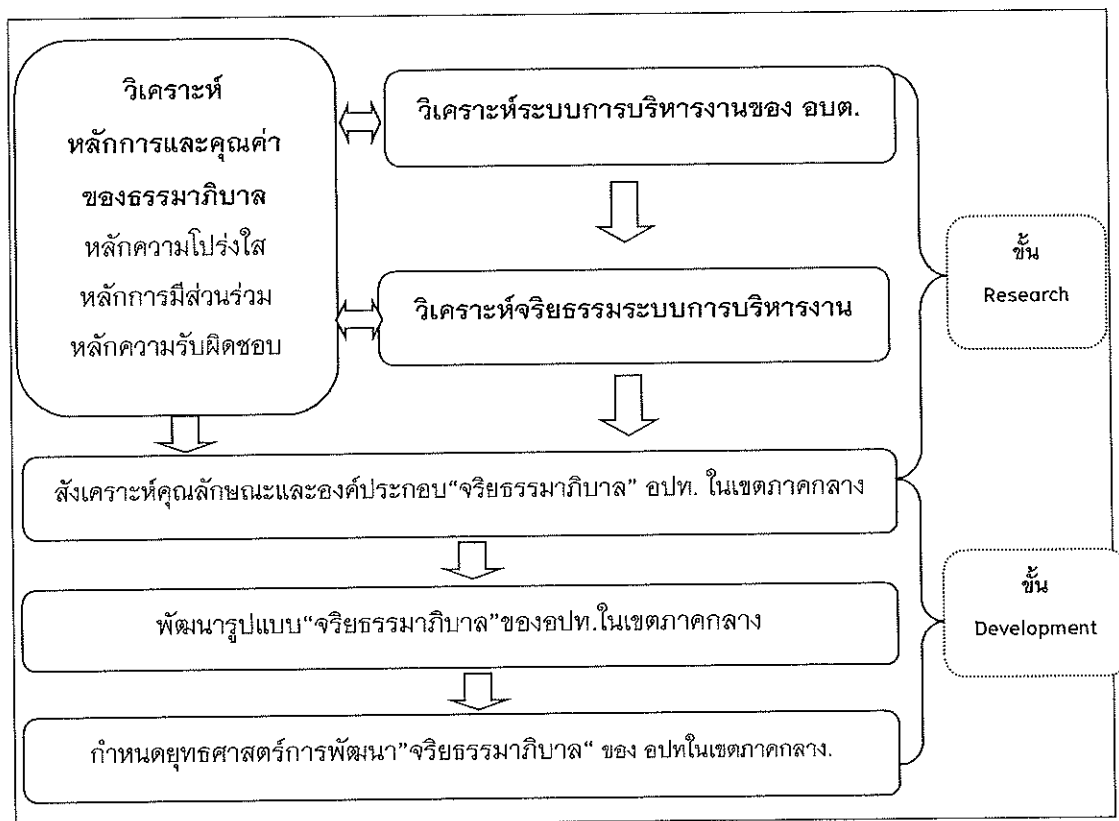
ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขต 3 จังหวัด ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี มี อบต. จำนวน 37 แห่ง จังหวัดนนทบุรี มี อบต. จำนวน 31 แห่ง และ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี อบต. จำนวน 121 แห่ง รวมทั้งหมด 189 แห่ง

ระยะเวลาการทำวิจัย

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลาทำการวิจัย 12 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R&D) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2
ขั้น ดังนี้

1. ขั้น Research ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของจริยธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) วิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบจริยธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการแจกแบบสอบถาม และ 4) สังเคราะห์และพัฒนาคุณลักษณะจริยธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ขั้น Development ดำเนินการดังนี้ 1) ร่างคุณลักษณะจริยธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 2) สร้างแบบจำลองจริยธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย 3) กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างจริยธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำ Focus Group กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และ 4) การใช้เทคนิค IOC เพื่อตรวจสอบความมีคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยด้วยผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยมี 3 ชนิด ประกอบด้วย แบบสอบถาม เทคนิคเดลฟาย และการสนทนากลุ่ม มีลักษณะและคุณภาพดังนี้

1) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรมาภิบาลต่อการบริหารงานของ อบต. มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างจริยธรรมการบริหารงานของ อบต. จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ) แบบสอบถามได้ผ่านกระบวนการปรังแก้ไขโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) โดยการหาค่า IOC (Rovinelle & Hambleton) (สมจิตร์ แก้วนาค. 2541) ได้เท่ากับ 0.95 และนำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง อบต. ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach (ประยูร อาษานาม. 2541 : 87) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.887

2) แบบสอบถามเดลฟาย จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด พัฒนามาจากกรอบทฤษฎีที่ และคำตอบในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการสร้างจริยธรรมการบริหารงานของ อบต. ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งข้อคำถามที่นำมาใช้ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีข้อคำถามเหมือนกับแบบสอบถามในชุดที่ 2 ทุกประการ โดยเพิ่มเติมในส่วนของการแสดงค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

3) แบบการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลของ อบต. ในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้ 1. กลยุทธ์ในการพัฒนาปีที่ 7 ฉบับที่ 13 : มกราคม - มิถุนายน 2558

จริยธรรมาภิบาล ในการนำหลักความโปร่งใสมาปรับใช้ในการบริหารงานของ อบต. 2. กลยุทธ์ในการพัฒนาจริยธรรมาภิบาลในการนำหลักการมีส่วนร่วมมาปรับใช้ในการบริหารงานของ อบต. 3. กลยุทธ์ในการพัฒนาจริยธรรมาภิบาลในการนำหลักความรับผิดชอบมาปรับใช้ในการบริหารงานของ อบต. 4. ท่านคิดว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลของ อบต. ในเขตภาคกลาง ควรเป็นอย่างไร 5. ท่านคิดว่า ควรใช้หลักการใดในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลของ อบต. ในเขตภาคกลาง และ 6. ข้อเสนอแนะอื่นๆ นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ทั้งความตรงของเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) โดยการหาค่า IOC ได้เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของจริยธรรมาภิบาลของอบต. โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชนผู้มาใช้บริการอบต. ในเขต 3 จังหวัดภาคกลาง จำนวน 270 คน ชั้นที่ 2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ ใช้แบบสอบถาม 3 ฉบับ ทำการสังเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบ "จริยธรรมาภิบาล" เพื่อสร้างรูปแบบจริยธรรมาภิบาลของอบต. ในเขตภาคกลาง จากผู้เชี่ยวชาญ 24 รูป/คน ชั้นที่ 3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลของอบต. ในเขตภาคกลาง จากผู้เชี่ยวชาญ 12 รูป/คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ จากการตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (สุวิมล ว่องวานิช, 2553. : 230) เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเป็นข้อคำถาม

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาแบบจริยธรรมาภิบาล โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย 3 รอบ รอบที่ 1 เป็นข้อมูลจากการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อนำไปกำหนดเป็นร่างรูปแบบจริยธรรมาภิบาลของ อบต. ในเขตภาคกลาง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแยกแยะประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอตามขอบข่ายการบริหาร การบริการ และการสนับสนุนการจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 3 หลัก รอบที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 ใช้การคำนวณค่าร้อยละจากคำตอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วย โดยนำข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป มาสร้างเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ รอบที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา ตามเกณฑ์การตัดสินระดับฉันท์สำหรับการตอบที่เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดเป็นรูปแบบจริยธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ อบต. ในเขตภาคกลางที่เหมาะสม ชั้นที่ 2

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศรีธรรมาภิบาลของ อปท. ในเขตภาคกลาง โดยใช้เทคนิค 6' C Technical Analysis (นักثر แก้วนาถ. 2556 : 6) โดยการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญแล้ววิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ทำการจัดรวบรวมข้อมูล พร้อมอธิบายความหมายแล้วสรุปและจัดระบบของข้อมูล เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาศรีธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองท้องถิ่นในเขตภาคกลางอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

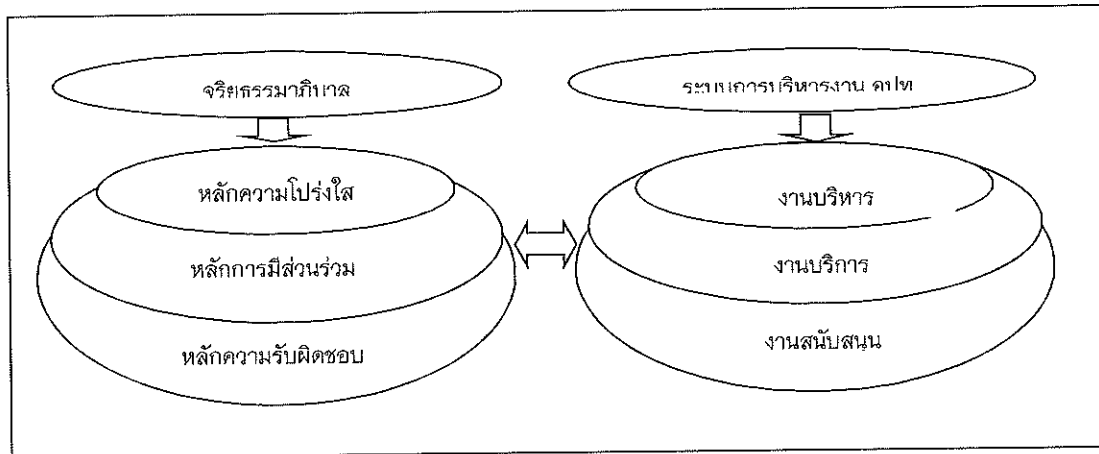
1. สภาพทั่วไปของจริยธรรมาภิบาลของอปท. ในเขตภาคกลาง พบว่า

1.1 ภาพรวมด้านความรู้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีการให้ความรู้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง ภาพรวมด้านความรู้สึกรู้สึกในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของอปท. ในเขตภาคกลางในด้านความเชื่อ ความศรัทธาอยู่ในระดับมาก ภาพรวมด้านพฤติกรรมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 จากการศึกษาภาพรวมด้านขนาดของ อปท. พบว่า ภาพรวมจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ขนาดเล็ก ในการสร้างความรู้ ความเชื่อ และแนวทางการปฏิบัติในการนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ภาพรวมจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ขนาดกลาง ในการสร้างความรู้ ความเชื่อ และแนวทางการปฏิบัติ ในการนำหลักธรรมาภิบาลประยุกต์ไปใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ภาพรวมจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ขนาดใหญ่ ในการสร้างความรู้ ความเชื่อ และแนวทางการปฏิบัติ ในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 จากการศึกษาภาพรวมจริยธรรมาภิบาลในมุมมองของผู้มารับบริการ และบุคลากร พบว่า ภาพรวมจริยธรรมาภิบาลในมุมมองของผู้มารับบริการ ในการสร้างความรู้ ความเชื่อ และแนวทางการปฏิบัติในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ภาพรวมจริยธรรมาภิบาลในมุมมองของบุคลากรในการสร้างความรู้ ความเชื่อ และแนวทางการปฏิบัติในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักความโปร่งใสมาปรับใช้ในงานบริหาร อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักความโปร่งใสมาปรับใช้ในงานบริการ อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักความโปร่งใสมาปรับใช้ในงานสนับสนุนของ อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักการมีส่วนร่วมมาปรับใช้ในงานบริหาร อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักการมีส่วนร่วมมาปรับใช้ในงานบริการ อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักการมีส่วนร่วมมาปรับใช้ในงานสนับสนุนของ อปท. การสร้าง จริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักความรับผิดชอบมาปรับใช้ในงานบริหาร อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักความรับผิดชอบมาปรับใช้ในงานบริการ อปท. การสร้างจริยธรรมาภิบาลโดยการนำหลักความรับผิดชอบมาปรับใช้ในงานสนับสนุนของ อปท. โดยมีข้อสรุปคุณลักษณะจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ในเขตภาคกลาง ดังภาพที่ 2

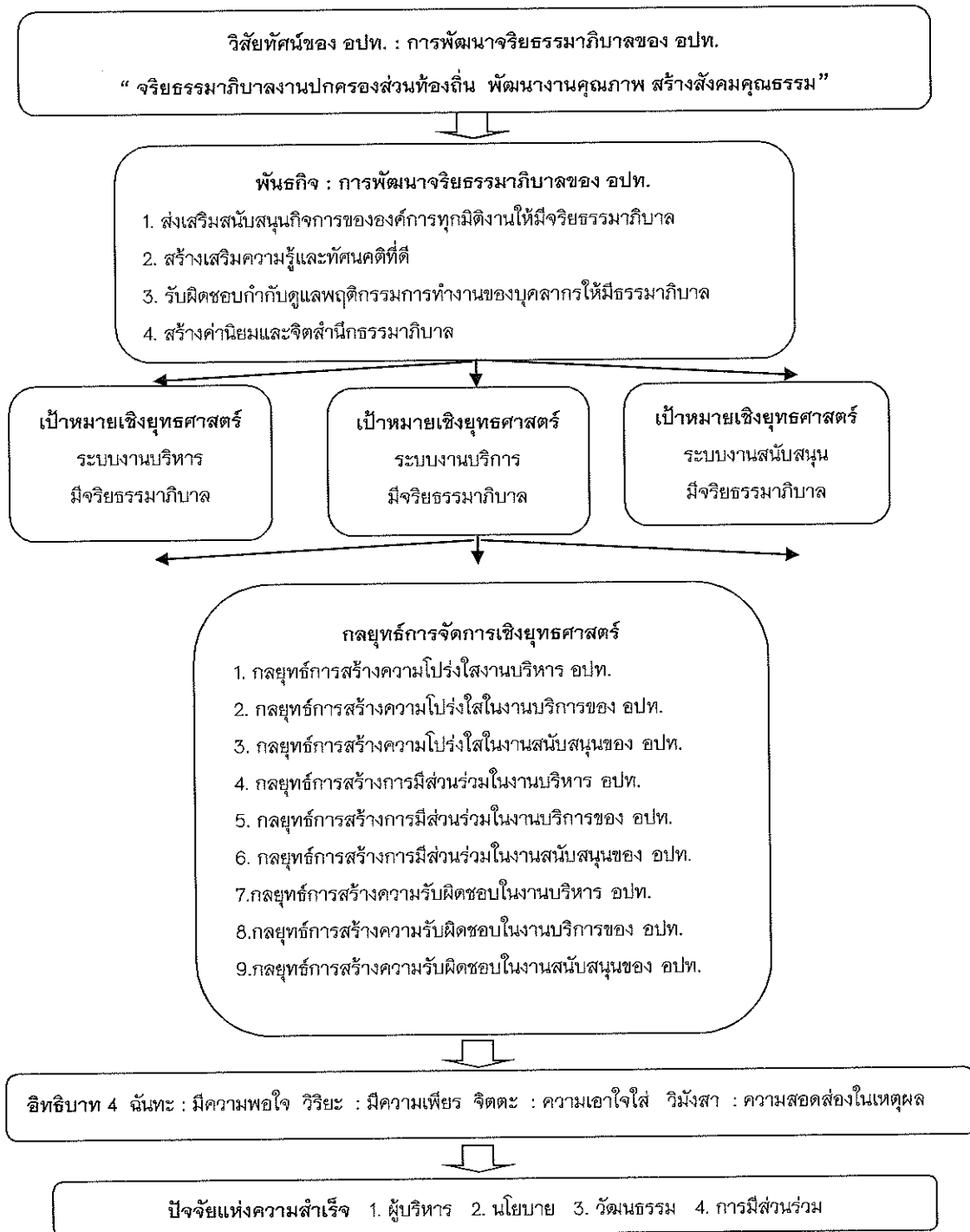

ภาพที่ 2 รูปแบบจริยธรรมาภิบาลของ อปท. : 3 หลักการ กับ 3 งาน อปท.

สรุปได้ว่า รูปแบบจริยธรรมาภิบาลของ อปท. มีคุณลักษณะสำคัญที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของสององค์ประกอบ คือ 1. หลักจริยธรรมาภิบาล ประกอบด้วย การสร้างความรู้ความเข้าใจ ก่อให้เกิดความเชื่อและความศรัทธาในการนำหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และ หลักความรับผิดชอบต่อเป็นแนวทางสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของตน 2. โครงสร้างการบริหารของระบบงานของ อปท. ซึ่งประกอบด้วย 3 ระบบงานสำคัญ คือ งานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุน

152

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาลของ อปท. ในเขตภาคกลาง ต้องมีกระบวนการกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์การจัดการ การกำหนดวิธีการหรือกระบวนการในการปฏิบัติ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการตามบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการวัดและประเมินผล โดยมีสาระสำคัญ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภีบาล

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากร และประชาชนในการสร้างจริยธรรมมาภิบาลของ อบต. 3 ขนาด กล่าวได้ว่า อบต.ขนาดเล็ก และ อบต.ขนาดกลางมีการสร้างความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธาในการประพฤติปฏิบัติที่นำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ จนก่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในระดับมาก และมากที่สุด องค์การบริหารตำบลขนาดใหญ่มีการสร้างความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธาในการประพฤติปฏิบัติที่นำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร ในระดับมาก ซึ่งสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นไปอีกเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั้งในด้านการบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุนในกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของ อบต. สอดคล้องกับ งานวิจัยของ นงนันทน์ สุрымณี (2549 : บทคัดย่อ) พบว่า บุคลากร อบต.มีการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบในภาพรวมในระดับมากถึงมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชน ทำให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีงาม ในแบบแผนการปฏิบัติงาน จนเกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรงค์ ดีสมโชค (2552 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ในการปฏิรูประบบราชการในกระทรวงยุติธรรม ต้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบริบทด้านการบริหารงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้ทุกหน่วยงานเกิดความรู้ความเข้าใจถูกต้องตรงกัน เพื่อการพัฒนาองค์กรต่อไป

2. ผู้มารับบริการมีความคิดเห็นว่า อบต. มีการสร้างความรู้ ความเชื่อ และความศรัทธา อยู่ในระดับปานกลาง ในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรต่อประชาชน ส่วนมุมมองของบุคลากรของอบต. ต่อการให้บริการด้วยความรู้ ความเข้าใจในการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในงานบริการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งบุคลากรเชื่อว่าตนเองมีแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วและมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนด้วยความรวดเร็วและเสมอภาค สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จตุรงค์ ดีสมโชค (2552 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ในการปฏิรูประบบราชการในกระทรวงยุติธรรมด้านการให้บริการประชาชนนั้นต้องสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ดีขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์

3. รูปแบบจริยธรรมมาภิบาลประกอบด้วย 3 หลักการ 3 ระบบการทำงาน 3 กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหาร บุคลากร และประชาชน พบว่า อบต. เป็นหน่วยงานของราชการที่เกิดจากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดและรับรู้ถึงข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน ดังนั้น ในการบริหารองค์กรทั้งด้าน งานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุนจึงต้องสร้างให้บุคลากร และประชาชน นำหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กรจนเกิดเป็นจริยธรรม ความโปร่งใส จริยธรรมการมีส่วนร่วม และจริยธรรมความรับผิดชอบ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหาร บุคลากร และประชาชน จนเกิดการพัฒนารวมกันที่รอบคอบ รอบด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี กวีนิฏฐานนท์ (2554 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สมควรจะมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาหาองค์ความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติ

หน้าที่ซึ่งสามารถตรวจสอบได้แล้วนำไปกำหนดนโยบายหลักให้ส่วนราชการ ข้าราชการ ได้รับความรู้ และเข้าใจ คำว่าจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤนัท สุрымณี และคณะ (2549 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ในการบริหารจัดการของอบต. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อบต. ควรนำหลักความรับผิดชอบโดยการสอบถามความเห็นของประชาชนโดยผ่านประชาคมหมู่บ้านเพื่อ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ

4. กลยุทธ์การจัดการเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมาภิบาล ทั้ง 9 กลยุทธ์จะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากความร่วมมือของบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้บริหาร ควรเป็นผู้นำในการนำหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบต่อมาใช้ในการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 2. บุคลากรให้ความร่วมมือในการผลักดันกลยุทธ์ทั้ง 9 และเป็นฝ่ายประสานงานระหว่างประชาชนและผู้บริหาร ด้วยความเต็มใจ 3. ประชาชนสนับสนุนกลยุทธ์การขับเคลื่อนด้วยความเข้าใจและให้ความร่วมมือกับ อบต. เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิเรก ถึงมิ่ง (2549 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การใช้ยุทธศาสตร์การบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการในอนาคตให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมีความสามารถด้านการบริหารจัดการ (Chief Executive Officer) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (Chief Emotional Officer) มีจิตใจที่ร่าเริง มองโลกในแง่ดี ผู้ที่ทำงานด้วยจะมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานการจัดการและการขยายผลการวิจัยสู่การบริหาร การปฏิบัติหรือการจัดการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาความมีจริยธรรมาภิบาลใน 3 ภาคส่วนที่จะขับเคลื่อนความเป็นระบบและความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ ภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย ประชาสังคม และภาคท้องถิ่นปฏิบัติงาน

1.2 ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ของสังคมในชุมชนท้องถิ่นสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณค่า และคุณภาพของความมีจริยธรรมาภิบาลที่ชุมชน ท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วม รับรู้ และเรียนรู้อย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

2.1 บุคลากรผู้บริหารงานท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการจัดการ 2 ปัจจัย คือ หลักจริยธรรมาภิบาล และหลักคุณภาพการจัดการ

2.2 ผู้บริหารงานท้องถิ่นและบุคลากรทุกส่วนงานควรมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมความมีจริยธรรมาภิบาล ของ อบต. ทุกระบบงานในทุกขนาดขององค์การ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรพัฒนาแบบจำลองความเป็นท้องถิ่นที่วัดนัยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ผ่านอัตลักษณ์จริยธรรมาภิบาลของชุมชน

3.2 ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำศึกษาในงานวิจัยนี้เพิ่มเติม เช่น หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า

3.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการศึกษาในเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลและแนวทางในการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาลัก เต๊ะซันหมาก. (2553). หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : Principle of Social Science Research. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- จตุรงค์ ศีสมโชค. (2552). ยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบราชการในกระทรวงยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (อัครา).
- จุมพล หนีพวนิช. (2548). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ : หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2546). ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิถีชีวิต.
- ดิเรก ถึงฝั่ง. (2549). ยุทธศาสตร์การบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของจังหวัดในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (อัครา).
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (ครอบคลุมทุกเวอร์ชัน). พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ปิสิกเนส อาร์แอนดีดี.
- ณดา จันทร์สม. (2548). ธรรมาภิบาลกับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นฤนธ์ สุรยมณี. (2549). รายงานวิจัยคุณธรรมจริยธรรมที่มีผลต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นภัทร์ แก้วนาค. (2556). เอกสารประกอบการสอน เรื่อง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Technic). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประยูร อาษานาม. (2541). คู่มือวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาสนอง ปัจใจปกาอี. (2553). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสิษฐ์ จอมบุญเรือง. (2552). เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาโลกาภิวัตน์กับท้องถิ่น. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภิกค์ศักดิ์ กัลยาณมิตร. (2554). จริยธรรมทางการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี : วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลกับ อบต. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (อัครา).

- มนตรี กวีัญชานนท์. (2554). การเสริมสร้างจริยธรรมของส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทยโดยคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด : ศึกษากรณีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (อัดสำเนา).
- สมจิตร แก้วนาค. (2541). การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมของกองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต(การวิจัยและพัฒนา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. (อัดสำเนา).
- สมชาย สุเทศ. (2556). การบริหารการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (อัดสำเนา).
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2548). หลักรัฐประศาสนศาสตร์แนวคิดทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท รีดนพรชัย จำกัด.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2553). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมดาเพรส.
- Alvesson, M. (1989). *Organization Culture and Ideology*. New York : McGraw-Hill.

References

- Alvesson, M. (1989). *Organization Culture and Ideology*. New York : McGraw-Hill.
- Asanam, P. (1998). *Educational Research Guidebook*. 2nd Edition. Khon Kaen : Faculty of Education, Khon Kaen University.
- Chansom, N. (2003). *Good Governance and Decentralization*. Bangkok: School of Development Economics, National Institute of Development Administration.
- Deesomchok, J. (2009). *Strategies in Governmental Work System Reformation in Ministry of Justice*. D.P.A. Thesis, Ramkhamhaeng University. (Copy).
- Jomboonreung, P. (2009). *Supplementary Document on Globalization and Local Communities*. Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Rajabhat University.
- Kaewnak, S. (1998). *The Development and Possibility of Quality Assurance of Royal Thai Air Force's Training Courses*. Ph.D. Thesis (Research and Development), Srinakharinwirot University. (Copy).
- Kaewnak, N. (2013). *Supplementary Document on Qualitative Data Analysis Techniques*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

- Kanlayanamitr, P. (2011). *Morality on Governmental Sector Administration: A Comparative Analysis between an Administration and Management of a Sub-District Municipality and Sub-District Administrative Organization*. D.P.A. Thesis (Public Administration). Valaya Alongkorn Rajabhat University. (Copy).
- Kaweenattayanont, M. (2011). *Moral Reinforcement of Government Sectors in the Ministry of Interior through the Rulings of High Administrative Court: A Case Study on Transparency and Accountability of Duty Performance*. D.P.A. Thesis (Public Administration), Ramkamhaeng University. (Copy).
- Nhimpanich, J. (2005). *New Government Sector Administration and Management: Principles, Theories and Case Studies in Thailand*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press.
- Satha-anath, C. (2003). *Good Governance and Corruption in Thai Society*. Bangkok: Witteethat Foundation.
- Siljaru, T. (2009). *Research and Data Analysis with SPSS (All Version)*. 10th Edition. Bangkok: Business R&D.
- 158 Suthet, S. (2013). *New Government Sector Administrative System of Sub-District Administrative Organizations in Nakon Prathom Province*. D.P.A. Thesis, Valaya Alongkorn Rajabhat University. (Copy).
- Surayamane, N. (2006). *Research Report on Virtue and Morality Affecting the Administration and Management of Sub-District Administrative Organization*. Bangkok: Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.
- Tekanmak, K. (2010). *Principles of Social Sciences Research*. Bangkok: Suweeriyasarn.
- Thuengfhung, D. (2006). *Integrated Administration Strategies of Provincial Governors (CEO) to Increase the Competitive Potential of Provinces in Thailand*. D.P.A. Thesis, Suan Dusit Rajabhat University. (Copy).
- Venerable Sanong Pajjopakaree. (2010). *Human and Society*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Wongwanich, S. (2010). *Needs Assessment Research*. Bangkok: Thammada Press.
- Yotsomsak, S. (2005). *Public Administration: Principles and Theories*. 2nd Edition. Bangkok: Ratanapaunchai Co.Ltd.

กลยุทธ์การบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรมของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๑๕๗

: สัตตา ดอกไม้หอม

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา

๑๗๘

: สุทธญาณม์ โอบอ้อม

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครทหารพรานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามหลักพุทธธรรม

๑๙๖

: พลตรีณัฐ สวาสดีรัตน์

รูปแบบการพัฒนากาวะผู้นำเชิงพุทธในการบริหารจัดการองค์การของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒๑๒

: อภิขนิษฐา โสภาก ออบสิน

สมรรถนะการให้บริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยสงขลบุรีในกำกับของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒๒๘

: พิชิต ปริมาตร

ภาวะผู้นำเชิงพุทธในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธจังหวัดนครนายก

๒๔๓

: ยงยุทธ ชำคอง

แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒๕๕

: วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

การพัฒนาแบบการบริหารงานบุคลากรที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง

๒๖๙

: ไพฑูรย์ ใจก้าวหน้า

การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒๘๕

: อภิชาติ พานสุวรรณ

รูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยคดีข้อพิพาทเชิงพุทธบูรณาการ: สำนักกระบวนข้อพิพาทสำนักงานศาลยุติธรรม

๓๐๐

: สุภาพรรณ เพิ่มพูล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลสระแก้ว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

๓๑๔

: ดนธินี ฟองคำ

รูปแบบการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต ๒

๓๒๘

: ลักษณา ไชยฤทธิ์

การนำนโยบายอนุรักษ์ทรัพยากรนันทนที่ไปปฏิบัติจังหวัดนนทบุรี

๓๔๖

: ธนบดี ดิษฐ์พร

กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจ
ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
STRATEGIES FOR COMMUNITY AND POLICE COOPERATION
ON CRIME PREVENTION AND SUPPRESSION IN THE NORTHEASTERN OF
THAILAND

ธีร์รัฐ ทิพย์พนนท์* กฤษ เพิ่มทันจิตต์** ธัชชนันท์ อิศรเดช*** ยุทธนา ปราณีต****
Teerad Tipnoppanon, Grit Permtanjit Thatchanan Isaradet, Yuttana Praneet

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูป/คน กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสอบถามประชาชนในชุมชนที่มี

* Doctor of Philosophy Program in Public administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

**** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน จากจำนวนประชากร 670,371 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนยังไม่เชื่อมั่นในระบบการทำงานของตำรวจเท่าที่ควร ยังขาดความไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดความจริงจังในการแก้ปัญหา และยังไม่เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถปกป้องคุ้มครองประชาชนผู้ให้ข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่ได้

2) หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติงานในพื้นที่จะต้องปรับโครงสร้างการปฏิบัติงาน ในลักษณะของการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ และทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงและทั่วถึง ต้องปรับกลยุทธ์ในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดกับชุมชน มีมาตรการที่รัดกุม สามารถสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจได้อย่างชัดเจน นำข้อมูลจุดเสี่ยงจุดอันตรายจากชุมชนมาพิจารณาวางแผนการปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาต้องเข้ามาควบคุมกำกับดูแล ต้องนำระบบการปฏิบัติงาน รวมถึงมาตรการต่างๆ ที่เหมาะสม มาช่วยในการป้องกันอาชญากรรมร่วมกับชุมชน ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเป็นผู้ที่เสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน มีบุคลิกลักษณะที่เป็นมิตร ไม่พูดจาตู่ถูกประชาชน พร้อมรับข้อร้องเรียนหรือปัญหาในชุมชนไปแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ต้องมีทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้อย่างทันที่วงที่มีรูปแบบการทำงานที่เป็นมืออาชีพ มีการศึกษาทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อนำมากำหนดรูปแบบที่เหมาะสม มีค่านิยมร่วมหรือเจตคติร่วมกันในการปฏิบัติงาน ยึดมั่นในอุดมคติของตำรวจ และยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียม

3) กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- 1) การตั้งจุดตรวจจุดสกัดอาชญากรรม
- 2) การเสนอโครงการ/กิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรม
- 3) การเฝ้าระวังอาชญากรรมโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิด
- 4) การฝึกปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 5) การแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรม
- 6) การเสริมสร้างความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม
- 7) การร่วมสนับสนุนกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ความร่วมมือ, การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study cooperation conditions and problems concerning with the community and police on crime prevention and suppression in the Northeastern region, 2) to analyze Buddhism and management principles which are related factors of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region and 3) to identify strategies of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region. The methodology of this research was the mixed methods Research, the qualitative research and quantitative researches. The qualitative research included the in-depth interviewing of 30 key informants in the Northeastern region interview and focus group discussion of 10 experts. The quantitative research used survey research by a sample of explores 400 people from 670,371 people in the Northeastern region questionnaires of

The research findings were summarized as follows:

Firstly, the conditions and problems of the community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region in the present were at the moderate level. The people had unconfident to the police activities and distrusted the police, lack of sincerity in fix the problem and didn't believe that the police could protect the people who contribute the drug clue in areas.

Secondly, the Buddhism and management principles which were related factors of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region, required (1) operation restructuring in order to take the contribute, convenience, advise, truly and thoroughly benefit to the community, (2) strategies adjust in order to take the trust of the community, the concise measures, the good apparent communications and the risk and dangerous area information's to set up the action plan under controlling of the commander, (3) operation systems and the properly measures for crime prevention together with the community, (4) staff personality in order to sacrifice in operates for the community, friendly, doesn't

insulted, get the community complaints and problems to seriously and continuously solving, (5) operation skills in order to set up the community confidence of promptly crimes solving, (6) professional style in order to understand the environment in order to set up the appropriate style, and (7) shared values in order to take attitudes together in operation, adhere the Ideals of the police, adhere the King's conception in sufficient economy, and equality operate to the people.

Finally, The strategies of community and police cooperation on crime prevention and suppression in the Northeastern region are 1) setting up the check points to crime extraction, 2) presenting the crime prevention projects and activities, 3) preventing the crimes by install CCTV, 4) practicing together with the police, 5) Informing the crime clues 6) strengthening the crime prevention knowledge, and 7) supporting the police activities.

Keyword: Strategies, Cooperation, Crime Prevention and Suppression.

1. บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ดังนี้ ประการแรก ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย ความคิดอ่านช้า ความจำเสื่อม ขาดสติ และเสียชีวิตในที่สุด ประการที่สอง ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ทำให้สูญเสียเงินทองเป็นจำนวนมากสำหรับการซื้อยาเสพติดมาเสพอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และประการสุดท้ายผลกระทบต่อด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรม และในสภาพความเป็นจริงผู้ติดยาเสพติดไม่มีผู้ใดคบค้าหรือร่วมสมาคมด้วย เป็นจุดเริ่มต้นของการประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจากความร้ายแรงของยาเสพติดมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศ หากประชากรติดยาเสพติดจำนวนมาก ประเทศชาติก็จะอ่อนแอ เศรษฐกิจเสียหาย และมีปัญหาสังคมต่างๆ อีกมากมาย

ขณะที่สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ปรากฏความเคลื่อนไหวของกลุ่มนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ใน สปป.ลาว ร่วมมือกับกลุ่มคิงส์โรมัน และเจ้าหน้าที่ของ สปป.ลาว ลักลอบลำเลียงยาเสพติดหลายประเภทจำนวนมากเข้าพักในพื้นที่แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว เพื่อเตรียมลักลอบนำเข้าไทย และลักลอบขายในประเทศเพื่อนบ้านและนอกรัฐภาค นอกจากนี้ ยังพบว่า การลักลอบนำยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทย

ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องและมีปริมาณมาก โดยพื้นที่การลักลอบลำเลียงที่สำคัญยังคงเป็นพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดบึงกาฬ และจังหวัดหนองคายเป็นพื้นที่ชายแดน มีการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดที่พิเศษกว่าพื้นที่อื่นคือ การลักลอบนำเข้ายาเสพติด ซึ่งมักทำเป็นเครือข่าย มีการลักลอบจำหน่ายและมีการเสพยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าว มีการแพร่ระบาดของของยาเสพติดในชุมชนอย่างรวดเร็ว โดยคนในชุมชนอาจจะรู้และทราบเบาแส

จากการที่ผู้วิจัย ได้สัมผัสกับปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายในจังหวัดต่างๆ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร และส่งผ่านไปยังประเทศอื่นๆ อีกส่วนหนึ่งนำมาจำหน่ายให้กับเยาวชนและประชาชนในพื้นที่อำเภอธาตุพนม ซึ่งปัจจุบันได้แพร่ระบาดเข้าไปในโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งผู้วิจัยรับผิดชอบ ในฐานะที่ดำรงตำแหน่ง รองผู้กำกับการสืบสวน สถานีตำรวจภูธรธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นระยะเวลา 2 ปี และได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็น ผู้กำกับการ ที่สถานีตำรวจภูธร แห่งนี้

ผู้วิจัย มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในพื้นที่ 6 ตำบลของอำเภอธาตุพนม ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดน มีแม่น้ำโขงที่เป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และโดยที่ความยาวของแม่น้ำโขงในส่วนของพื้นที่อำเภอธาตุพนม ประมาณ 24 กิโลเมตร ซึ่งตลอดทั้งแนวไม่มีกำแพงกั้น ประชาชนของทั้งสองประเทศ ยังคงไปมาหาสู่กันได้โดยปกติ จึงเป็นการง่ายต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในรูปแบบต่างๆ แม้จะมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการผ่านเข้า-ออกประเทศ ทางจุดผ่อนปรน และตามท่าเรือต่างๆ ซึ่งมีด่านศุลกากร มีทหาร-ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ประจำก็ตาม ทั้งนี้เพราะผลตอบแทนในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด มีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับรายได้ปกติของประชาชนทั้ง 2 ประเทศ จึงเป็นสิ่งล่อใจให้ตัดสินใจลงมือกระทำโดยไม่ลังเล

ผู้วิจัยเชื่อว่า การจะลดปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ลดการจำหน่าย ลดการแพร่ระบาดของ โดยใช้เพียงการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออาศัยความร่วมมือจากประชาชนบางกลุ่มซึ่งกระทำโดยมีค่าตอบแทนหรือผลตอบแทน อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันน่าจะไม่ใช่เพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่องจากภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสโดยไม่หวังผลตอบแทนในรูปของทรัพย์สินเงินทอง อันจะเป็นความร่วมมือที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงใคร่จะนำหลักการที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจในการปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นหลักการในการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน คือ หลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชน โดยนำมาบูรณาการกับหลักการบริหารองค์กรของแม็คคินซีย์ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ เพื่อนำมาใช้

ในการป้องกันปราบปรามการลักลอบนำเข้า ลักลอบจำหน่าย รวมถึงลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ตามแนวชายแดนแม่น้ำโขง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารองค์กรที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยการผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ให้สอดคล้องกับปัญหาและครอบคลุมแนวคิดการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์ หลักการบริหารองค์กรของแม็คคินซี (McKinsey) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นโยบายภาครัฐ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือ สถานการณ์ยาเสพติด

ข้อมูลพื้นที่วิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (In-depth Interviews) ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำชุมชนในระดับตำบลและหมู่บ้าน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย 11 คน จังหวัดนครพนม 10 คน และจังหวัดอุบลราชธานี 9 คน รวม 30 คน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักวิชาการ และ ผู้นำชุมชน โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 รูป/คน ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้ใช้แบบสอบถามกับ ประชากรที่มีภูมิลำเนาและพักอาศัยอยู่ในอำเภอซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษค่อนข้าง

รุนแรง และเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 5 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอรันทวาปี อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพธิ์ตาก และอำเภอสังขม จังหวัดนครพนม จำนวน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอธาตุพนม และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเขมราฐ อำเภอโขงเจียม และอำเภอโพธิ์ไทร รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 670,371 คน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพและปัญหาความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ชุมชนหมู่บ้านจะมีแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกหมู่บ้าน มีการวางมาตรการทางสังคม ลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้ในกฎของหมู่บ้าน มีการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ เช่น โครงการชุมชนอุ่นใจได้ลูกหลาน กลับคืน ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด แต่ยังขาดช่องทางในการนำเสนอให้กับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีจะต้องมอบหมายชุดชุมชนสัมพันธ์เข้าไปทำกิจกรรมในชุมชน จัดประชาชนเข้าร่วมโครงการต่างๆ และได้นำความรู้ ทักษะต่างๆ ไปปฏิบัติ รวมถึงให้คำแนะนำวิธีป้องกันปัญหาเสพติด นอกจากนี้ ยังต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดแก่อาสาสมัครกักขัง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม และตำรวจอาสา เพื่อให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.2 หลักพุทธธรรมและหลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) หลักพุทธธรรมที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำหลักทานมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเป็นวิทยากรให้ความรู้ ข้อชี้แนะแก่ชาวชุมชนที่เป็นจิตอาสา เสียสละเวลาออกตรวจตราเวลากลางคืนตามหมู่บ้าน รักษาความปลอดภัยในงานเทศกาลต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามหลักปิยวาจา เหมาะสมกับกาลเทศะ ให้คำแนะนำประชาชนด้วยถ้อยคำสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อำนวยความสะดวกในการรักษาความสงบในการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นอยู่แล้ว มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ การร่วมกิจกรรมที่แสดงออกในการช่วยเหลือประชาชน เพื่อสร้างความศรัทธาแก่ประชาชน เช่น ช่วยเกี่ยวข้าว ถ้ามีกิจกรรมมากกว่านี้จะทำให้ประชาชนรู้สึกดีต่อตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะปฏิบัติตามระเบียบวินัยของทางราชการ จึงเป็นการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะละเว้นไม่ได้ 2) หลักการบริหารงานที่เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับการสร้างความร่วมมือ ตามทฤษฎีการ

บริหารองค์กรของแม็คคินซี พบว่าโครงสร้างของการทำงาน ออกเป็นคำสั่งมอบหมายและมีแผนในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะขนานไปกับสภาพแวดล้อมและคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด มีการศึกษาข้อมูล สภาพของพื้นที่แล้วมาปรับเขตการตรวจของสายตรวจให้เหมาะสม แม่น้ำโขงกั้นเขตแดน เป็นพื้นที่ล่อแหลมต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่ยาเสพติดมีต้นทางมาจากประเทศ สปป.ลาว จึงต้องมีการปรับการตรวจ เน้นพื้นที่ริมแม่น้ำโขง การตรวจค้นจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานในทุกกรณี เนื่องจากการจับโดยชอบ การตรวจค้น จับกุม เป็นธรรมดาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี มิฉะนั้นตำรวจจะเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายเสียเอง การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด โดยเน้นปฏิบัติตามแผนของรัฐบาลและแผนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรณีฉุกเฉินเร่งด่วน ก็สามารถเรียกกำลังผู้ปฏิบัติได้โดยเร็ว งานจราจรนอกจากการตั้งจุดตรวจ กวดขันวินัยจราจรแล้วยังกวดขันความผิดเรื่องอื่น รวมทั้งยาเสพติด ตั้งจุดตรวจตามจุดเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม เพื่อเป็นการป้องกัน ปรามปรามอย่างสม่ำเสมอ มีการจับกุมคดียาเสพติด แล้วนำไปสู่การขยายผลถึงผู้ผลิต ผู้ค้ารายย่อย รายใหญ่ ในการดำเนินการกับผู้ที่มีพฤติการณ์ดังกล่าว จะต้องมีการข่าว ส่วนใหญ่จะจับกุมได้ เพราะการข่าวจากผู้หวังดีหรือผู้ต้องหาเอง มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ ในการทำงานบางครั้ง บางโอกาส มีการสนธิกำลังกับหน่วยงานอื่น ปฏิบัติตามนโยบายผู้บังคับบัญชาในการขจัดยาเสพติดให้ลดน้อยลง เพื่อลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ปฏิบัติในแนวทางการให้ความรู้แก่เยาวชนถึงโทษภัยของยาเสพติดในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4.4 กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปรามปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการจัดองค์กร/จัดทำคำสั่งในการตั้งด่าน จุดตรวจ จุดสกัดควรมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนป้องกันและปรามปรามอาชญากรรมยาเสพติด การจับกุม ตรวจค้นยาเสพติดในพื้นที่ ควรแจ้งข้อกฎหมายให้ประชาชนทราบ ควรมีการประสานงานกับคนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีประสบเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรแจ้ง/ระงับปัญหาอาชญากรรมยาเสพติดได้ด้วยความรวดเร็ว ควรตรวจตรา สอดส่องดูแลอาชญากรรมยาเสพติดในพื้นที่ และควรให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือของภาคประชาชนกับตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยพบว่า การสร้างความร่วมมือให้ได้ผลเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างจริงจัง จะต้องอาศัยหลักการบริหารองค์การที่มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ โครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบ บุคลากร ทัชชะ รูปแบบ และค่านิยมร่วม บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา มากำหนดเป็นกลยุทธ์ 7 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การตั้งจุดตรวจจุดสกัดอาชญากรรม (Structure) โดยเพิ่มจุดตรวจ จุดสกัด โดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่างๆ และตามแนวชายแดนที่มีอาณาเขตเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการ ของ พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 - 2560 ในส่วนที่เกี่ยวกับยาเสพติด ข้อ 4 การแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกมิติ มุ่งเน้นการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงขนส่งยาเสพติดจากพื้นที่ตามแนวชายแดน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลำเลียงยาเสพติดเข้าไปพื้นที่ชั้นใน หรือแหล่งชุมชน รวมทั้งสถานศึกษาต่างๆ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 ปราบปรามจับกุม ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงยาเสพติดทุกระดับ และสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติด

กลยุทธ์ที่ 2 การเสนอโครงการ/กิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรม (Strategy) จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอแก่หน่วยงานระดับสถานีตำรวจ เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการ ของ พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 - 2560 ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรม โครงการด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการต่างๆ เพื่อตัดวงจรการค้ายาเสพติด และไม่ให้มีผู้เสพยาใหม่เกิดขึ้น รวมถึงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน

กลยุทธ์ที่ 3 การเฝ้าระวังอาชญากรรมโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิด (Systems) โดยเสริมสร้างความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็น การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ตามแนวทางตำรวจชุมชนสัมพันธ์

กลยุทธ์ที่ 4 การฝึกปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Staff) โดยให้ชุดปฏิบัติการฝึกปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และฝึกยุทธวิธีตำรวจอย่างต่อเนื่อง โดยแผนปฏิบัติการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2560 กำหนดเป้าหมายพัฒนาระบบงาน การข่าวทั้งในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระดับกองบัญชาการ เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของ เครือข่ายยาเสพติดทั้งระบบ อีกทั้งการเป็นข้าราชการตำรวจมีภารกิจในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม จึงต้องเป็นผู้ที่มีทักษะและยุทธวิธีตำรวจ โดยได้รับการฝึกอบรมจากสำนักงานตำรวจ แห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ เช่น การทดสอบยิงปืน การทดสอบโดดร่ม รวมถึงการทดสอบสมรรถภาพ ร่างกาย เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่

กลยุทธ์ที่ 5 การเสริมสร้างความรู้ในการป้องกันอาชญากรรม (Skills) เสริมสร้าง ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านต่างๆ เช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการป้องกันยาเสพติด มุ่งเน้นนวัตกรรมใหม่ๆ และไม่ละเลยการลักลอบค้ายาเสพติดแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560- 2579) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ให้ มีพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศ สู่มั่งคั่งและยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษา ผลประโยชน์ของชาติ

กลยุทธ์ที่ 6 การแจ้เบาะแสเกี่ยวกับอาชญากรรม (Style) เพิ่มความมั่นคงในชุมชนให้ ปลอดภัยจากยาเสพติด พบปะคนในชุมชน พูดจา ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล ให้แก่คนใน ชุมชน โดยเริ่มที่บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด พ.ศ.2558 – 2562 ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด มี วัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้ เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 7 การร่วมสนับสนุนกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Shared Values) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สถานประกอบการ สถานศึกษา ชุมชน และ ครอบครัว ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.2558 – 2562 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด และสร้าง ความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว

6. ข้อเสนอแนะการวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยในพื้นที่ ควรบูรณาการความร่วมมือกับภาคประชาชน โดยการให้คำแนะนำ ให้โอกาส พูดคุยด้วยมิตรไมตรี ด้วยความสุภาพ ช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรม ชุมชน กระทำอย่างเท่าเทียม เป็นกันเองและอย่างต่อเนื่อง

2) ในส่วนหน่วยงานอื่นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจ ยึดมั่นในอุดมคติตำรวจ 9 ประการ

3) ในระดับสถานีตำรวจทั่วประเทศ ควรเน้นการปฏิบัติด้านชุมชนสัมพันธ์ โดยจัดให้มีการฝึกร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจอาสา และประชาชนในชุมชน เพื่อเพิ่มพูนทักษะการ ป้องกันปราบปราม การแจ้งข่าว เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างความเข้าใจและความ เชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการ ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มุ่งเน้นให้ประชาชนให้ความร่วมมือ กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ ชัดเจน

2) ควรมุ่งเน้นการฝึกทักษะต่างๆ ให้ประชาชนในชุมชน เช่น ยุทธวิธีตำรวจ ทักษะใน การตรวจตราและเฝ้าระวังชุมชน

3) ควรปรับรูปแบบและทิศทางในการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของชุมชน รวมถึงให้ความร่วมมือ ใกล้ชิดกับชุมชน โดยใช้หลักตำรวจชุมชนสัมพันธ์

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในด้านประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือ เพื่อให้รัฐบาลเห็นความสำคัญ ของการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากการนำเข้ายาเสพติดที่มีปริมาณลดลง จะเป็นการลดการนำเงิน ออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ผู้ติดยาเสพติดมีปริมาณลดลง งบประมาณในการดูแลรักษา และปัญหาอาชญากรรมก็จะลดลงตามไปด้วย

2) ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบประโยชน์ที่ประเทศชาติได้รับจากความร่วมมือในการ ป้องกันปราบปราม กับงบประมาณที่หน่วยงานภาครัฐได้รับจัดสรร เพื่อให้รัฐบาลพิจารณาจัดสรร งบประมาณเพิ่มเติมให้เหมาะสม

3) ควรศึกษาวิจัยด้านหลักธรรมซึ่งเป็นความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชน จะต้องเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และนำไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

References

- Agranoff, Robert and Michael Mcguire. Collaborative Public Management. (2003). *New Strategies for Local Government*. Washington D.C.: Georgetown University Press.
- Cronbach, Lee J. (1963). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harcourt, Brace and World.
- David, Fred R. (2011). *Strategic Management: Concept and Cases*. 13th ed. Prentice Hall.
- Holsti, K.J. (1995). *International Politics a Framework Analysis*. 7th Ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Lank, E. (2006). *Collaborative Advantage*. New York: Palgrave Macmillan.
- Lucas, J. R. (1998). *Balance of Power*. New York: AMACOM.
- Nunnally, J.C., (1978). *Assessment of Reliability*. In: *Psychometric Theory*. 2nd Ed., New York: Mcgraw-Hill.
- Pearce, John A. and Robinson, Richard B. (2009). *Strategic Management: Formulation, Implementation, and Control*. 11th Ed. Boston: Mcgraw-Hill Irwin.
- Pearce, J., R. Robinson. (2009). *Planning and Strategic Management*. Translated Into Persian by Shourini, S. Kh. 5th Ed. Tehran: Yadvareh Ketab.
- Rezaian, A. (2008). *Fundamentals of Organization and Management*. 11th Ed. Tehran: Samt.
- Robbins, H., Finley, M. (1998). *Why Change Doesn't Work*. 2th Ed. London: Orient Business.
- Robbins, Stephen P. and Coulter, Mary K. (2012). *Management*. 11th Ed. Prentice Hall.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Disciplines: The Art and Practice of Learning Organization*. London: Century Business.
- The Law Commission of Canada. (2004). *What Is A Crime? Defining Criminal Conduct in Contemporary Society*. Canada: UBC Press.